

PRZYSTANEK

bezpłatny dwutygodnik
miłośników komunikacji

nr 10 (35)
20 maja 2003 r.

www.mpk.poznan.pl/kmps/przyst

ISSN 1730-6388

Częstochowa

Wiosenne presilenie w MPK Częstochowa

Nie chwał dnia przed zachodem słońca! głosi stare porzekadło. Niedawnośmy jeszcze chwaliłi MPK Częstochowa za uregulowanie sytuacji kursów oznaczonych jako obsługiwane przez autobusy niskopodłogowe, a już należą się przedsiębiorstwu słowa krytyki. To, co dzieje się w ostatnich dniach, przyprawia o zawrót głowy! Na liniach 13 i 22 autobusy kursują według metody na chybił trafił: niskopodłogowe wozy pojawiają się tam, gdzie nie powinny. Na 14 i 33 zagościły zaś w pierwszej połowie maja autobusy przegubowe. O ile na tej pierwszej nie jest to wielka sensacja, tak na 33 tego typu tabor pojawił się drugi, może trzeci raz w historii linii. Na dobre na kursach 12/04, 27/04 oraz na szczytowych 16 zadomowiły się autobusy krótkie, mimo „przegubowych” oznaczeń w rozkładach dla kierowców. Może to trochę dziwić, ale nie powoduje jakiegos znaczącego przepelnienia w tych wozach. Swoje stałe linie mają już autobusy typu Ikarus 415, są to linie 24, 25, 52, przy czym w przypadku 25 jest to stałe kurs 25/03.

Warto rzec więcej o tej linii. Mniej więcej 10 maja na przystankach pojawiły się informacje, że od 13 maja trasa 25 wieść będzie przez ulicę Szajnowicza-Iwanowa i Westerplatte – dokładnie jak chcieli autorzy lipcowej reformy. Ustawiono przystanki, rozwieszono rozkłady na nowych z datą ważności 13.05.2003. Niestety, MPK podjęło kroki przedwczesne. Okazało się bowiem, że mimo przejezdności trasy w obu kierunkach, nie została ona odebrana przez odpowiednie instytucje. Autobus, niestety, nie mógł nią pojechać. Na przystankach objazdowej – jakby nie było – trasy w ostatniej chwili pojawiły się informacje, że planowana zmiana odbędzie się w terminie późniejszym. Jakim? Tego nikt nie wie. Szkoda tylko, że MPK nie zadbało o umieszczenie na nowej trasie informacji o tym, że rozkłady obowiązywać będą wtedy, kiedy... wyjdziemy na ulicę i zobaczymy na niej autobus. 13 maja to nie tylko kłapa uruchomienia nowej trasy. Wspomnieć warto, że w nocy z 12 na 13 maja nie kursowały tramwaje. Pasażerów woziły za to, jak zwykle, zatrampwaje.

W niedługim czasie szykują nam się zmiany dotyczące dwóch linii: 29 oraz 50. Ta pierwsza, licząca sobie niecałe trzy miesiące, ma jechać tam, gdzie powinna od samego początku istnienia, czyli na Grabówkę. Zastosowany zostanie jednak ciekawy wariant trasy. Autobusy jadąc przez Parkitkę zajeżdżać będą pod Szpital (były wojewódzki). Ponieważ będą to czy-

niły w obu kierunkach, konieczne stanie się dodatkowe oznakowanie autobusów, tak aby pasażerowie wiedzieli, który autobus gdzie jedzie. MPK zapewnia, że oznakowanie to nie będzie sprawiło trudności i pasażerowie chętni na kurs w kierunku północy nie pojedą w drugim kierunku. Oznakowanie takie nie jest nowością w naszym MPK, widzimy je codziennie na 68.

Drugą linię, 50, czeka za to likwidacja – wygasa bowiem koncesja na jej obsługę przez MPK. I może słowo likwidacja nie jest tutaj odpowiednie, ale trudno przewidzieć, jak nazwie tę linię nowy przewoźnik, czyli PKS. Wskazane byłoby 150. Nic jednak pewnego – wszak stare 64 obsługujące również linię do Kłobucka nadal jest linią o tym samym numerze. Może się więc okazać, że wszystko pozostanie po staremu poza autobusami. Linia ta dość często obsługiwana jest Jelczami L11, więc i komfort jazdy niewiele może się zmienić. Niejasną kwestią jest tylko to, czy przejście obecnego rozkładu przez PKS nadal uwzględnić będzie podział na dni robocze i wolne. W zasadzie nie ma to większego znaczenia, biorąc pod uwagę długość postojów na pętli w Częstochowie.

Od 15 maja trasę zmieniło czasowo 23. Jest to związane z zamknięciem ulicy Rejtana. Autobusy kursują teraz od ulicy Krakowskiej przez aleję Wojska Polskiego i aleję Pokoju do pętli przy Hucie Częstochowa. Na przystankach rozwieszono nowe rozkłady uwzględniające objazd.

Janusz Karlikowski

Polska niskopodłogowa

Nisko, niżej, naj...

„Drzewiej” ludzie mądrzejsi byli. Ale byli też i głupszi” – mawiał Maćko z Bogdańca, niezapomniany macho z „Krzyżaków”. Ludzie minionych epok – jak i dzisiejsi – upadali nisko, albo jeszcze niżej... Dziś, spoglądając na telewizję, z której wylewa się propaganda przeplatana z aferą Rywina, miłośnik o przeciętnej inteligencji stwierdza, że już niżej upaść nie można. Jednak – zgodnie z amerykańskim przysłowiem: kiedy myślisz, że jesteś na dnie, słyszysz stukanie od dołu – może być jeszcze gorzej. Czy telewizja może być jeszcze głupsza, a afery jeszcze bardziej zamiatwane? Czy upadniemy jeszcze niżej? Jak na razie, jedyną kwestią, co do której niżej podpisani mają nadzieję na obniżenie poziomu, to podłogi w tramwajach... Autorzy spojrzeli w przyszłość – i to bynajmniej nie przez kufel piwa – spojrzeli, aby z jak największym prawdopodobieństwem określić liczbę niskopodłogowych tramwajów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w połowie przyszłego roku. Z pobicznego obrachunku narodził

się taki oto ranking:

1. W laury zwycięzców przystroili się żółto-czerwone tramwaje z Syrenką na burcie. Uświęcony tradycją romans między stolicą a sukcesorami chorzowskiej Huty Królewskiej wydał owoce w postaci 30 sztuk niderflurów – listę otwiera 112N, a jej właściwą treść stanowią stoszesnastki w liczbie – łatwo zliczyć – dwudziestu dziewięciu.
  2. Pozbywszy się (jakiś czas temu zresztą) funkcji stolicy, gród Kraka zastępuje na miano moralnego zwycięzcy – zasłużone drugie miejsce za 26 sztuk NGT6Kr, dzięki którym miasto to może się pochwalić supernowoczesną komunikacją miejską. Wozy te robią znacznie lepsze wrażenie niż warszawskie u-booty.
  3. Usiłując się utrzymać w wielkiej trójce, Poznań depcze po piętach Krakowowi, dysponując dziesięcioma tatrami (RT6N1, w odróżnieniu od wysokopodłogowych KT4 sprowadzonych z Niemiec po wy-czerpaniu się helmutów), jedną glizdą (105N/2) i czternastoma combinami. Liderom rankingu niedgysiejsze miasto Przemysła zagraża jednak zawartą w umowie z Siemensem opcją na dalszych 10 combino.
  4. Nowy tabor w liczbie 17 sztuk karlików to mniej niż 6/41 sukcesu – tak twierdzą źródła w Katowicach. Czwartą pozycję uzyskały one rzutem na taśmę, gdyż w ponad rok od likwidacji pociągów nocnych, sytuacja jest tragiczna – na linię 9 wysyłane są pojedyncze człony stodołek.
  5. Najnowocześniejsze na świecie tramwaje okazały się być za drogie – w mieście Łodzi na włosku wisi decyzja o oddaniu ich Bombardierowi. Póki co – na stanie znajduje się 15 cityrunnerów. Łódź przeskoczy w rankingu Katowice tylko wówczas, jeśli Tramwaje Śląskie zaczną rozbierać karliki na części zamienne.
  6. Gdańsk – cztery „sokoły” i dwa „orły” w liczbie razem sześciu sztuk plasują to miasto na szóstej pozycji. Resztę taboru liniowego stanowią stopiątki, co daje prawo nazywania grodu Neptuna „stopiątkowym miastem”, chociaż do tego tytułu roszczą żądania Bydgoszcz, Toruń, Częstochowa, a niebawem również Wrocław i Szczecin.
  7. Pewną, siódmą pozycję obsadzają ex equo (tu szczególnie fanfary i gratulacje): Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie z jednym wrakiem P1D oraz Szczecin z jedną lorką zrobioną z podwozia Wismara...
- Życzymy dalszych, tak wybitnych i oszałamiających sukcesów w powiększaniu niskopodłogowego ilostanu!

Adam Białas, Tomasz Gieżyński

* – w staropolszczyźnie: dawniej

Trzynastego wszystko się zdarzyć może...

Był ciepły słoneczny dzień – 13 maja. Początkowo nic nie zapowiadało, że może wydarzyć się coś nowego, a jednak...

Około 11:30 stawiliśmy się pod bramą zajezdni przy ul. Gajowej wraz z klubowiczami: Anią i Adamem celem obsługi przejazdu organizowanego przez MPK z okazji Dni Techniki. Główną rolę w tym przedsięwzięciu miał odegrać historyczny skład N+ND 602+456, który miał odbyć 3 kursy wożąc zorganizowane grupy na trasie Opera (ul. Fredry) – Zajezdnia Głogowska. Zbliżało się południe, tramwaj powożony przez Zwierzaka wraz z obsługą i panem obchodowym opuścił zajezdnię. Wszystko szło zgodnie z założeniami. Była 12:05. Pod Operą czekała już grupa, którą mieliśmy zabrać na Głogowską. Ich radość z wycieczki jednak nie trwała zbyt długo. Ledwie co dojechalibyśmy do skrzyżowania Dąbrowskiego/Roosevelta, a tu nagle trzask, błysk iskier i popiół się z dachu posypał. Okazało się, że połamanie uległ pantograf – koniec wycieczki. Była 12:07. Po wyjściu z wozu okazało się, że jest gorzej niż by się można tego spodziewać. Część pantografu urwała się i wisząc na sieci znalazła się nad doczepką, przy okazji podsmażając część lakieru na dachu. Po chwili na miejsce zjechała się wezwana Zakładowa Służba Ratownicza MPK w sile sieciowców, którzy odłączyli napięcie i w miarę możliwości doprowadzili uszkodzoną kłębę do porządku, tak aby nie dotykała trakcji. Z pomocą przyszedł wagon 851 z ósemki czwartej, który miał zepchnąć motyla do zajezdni, co by jak najszybciej udrożnić ruch w tym najbardziej niewralgicznym miejscu tramwajowego Poznania. Radość wszystkich, że wreszcie ruszymy jednak nie trwała zbyt długo, ponieważ rzeźbiony holender przestał załączać jazdę i stojąc w łuku niemal całkowicie zablokował ruch samochodowy w kierunku Winograd. Nie pozostało nic jak znaleźć szybkie wyjście z tej dość niespodziewanej kryzysowej sytuacji. W akcję ratunkową zaangażowano więc stojącą za holenderem poczwórą stowdwojkę nr 71 (4/8), którą – nie mając za dużego wyboru – podczepiono pod holendra tworząc czteroskład N+ND+1G+102Na, który bez większych problemów dojechał na Gajową. Do godziny 12:40 ruch tramwajowy i częściowo samochodowy był całkowicie sparaliżowany. Jego udrażnianie trwało aż do 13:15. Jako że incydent ten miał miejsce na najbardziej obciążonym tramwajowo węźle komunikacyjnym Poznania, nie trudno sobie wyobrazić jakie potworzyły się wstrzymania. Ale – jak to nawet zostało ujęte w tekście piosenki – „Trzynastego wszystko zdarzyć się może...” Jednak ten „trzynasty” był ewidentnie pechowy.

Maciej Rudzki

Skierniewice

Mylne wydruki

Będąc częstym gościem Skierniewic, staram się wykorzystywać każdą okazję do przejechania się autobusami miejskimi, chociażby jeden przystanek. Już kilkakrotnie moją uwagę przykuły interesujące wydruki z kasowników. Gdyby to był jeden, drugi przypadek, to by nie było w tym nic dziwnego, ale to się zdarza notorycznie.

Skierniewickie kasowniki zaskoczą nas swoimi wydrukami zapewne jeszcze nie raz... Tyle ile jest autobusów, tyle jest różnych wydruków. Naliczyłem już 6

napisów różnego typu. Niektóre są – i zapewne pozostaną – niewyjaśnioną zagadką, choćby numery: »315997 14:30« albo »1234562840181323«, z których nic nie wynika.

Niektórzy by pomyśleli, że kasowniki wystukują aktualną datę. Mimo pozorów, nic bardziej błędnego! W autobusie linii 6 w dniu 10.05. kasownik wybił równie tajemniczy numer: »020101 18:39«. Czyżby MZK chciało zmylić potencjalnych fałszerzy i oszustów biletowych, a zarazem samych pasażerów? Na szczęście nie jestem regularnym klientem MZK czy też kontrolerem biletowym, więc nie muszę się przejmować różnorodnymi wydrukami.

Mniej lub bardziej skołowanym pasażerem MZK Skierniewice przypomina w autobusach i to w kilku językach, że: „ZA JAZDĘ BEZ BILETU ODPOWIADA PODRÓŻNY”.

Witold Urbanowicz

Warszawa

Pożegnanie Inflanckiej

W dniu 10.05. odbył się zapowiadany wcześniej przejazd autobusem Ikarus 280.37-5254 z roku 1992 (w malowaniu historycznym z pierwszej połowy lat 90.) połączony ze zwiedzaniem zajezdni Inflancka.

Oficjalnie impreza, odbywająca się pod hasłem „Pożegnanie zajezdni Inflancka”, rozpoczęła się na pl. Bankowym około godziny 11:45. Wcześniej odbyło się zwiedzanie zakładu przez około dwudziestoosobową grupę MKM-ów. Oprowadzał ich jego kierownik, Jerzy Ryński, który pokazał miłośnikom każdy zakątek. Oczywiście, można było wykonywać pamiątkowe zdjęcia, zresztą skwapliwie to wykorzystano. Jeden z członków MKM-u nakręcił także 45-minutowy film VHS o T-5. Przed samym wyjazdem trzeba było jeszcze przewiercić zbutwiały drzewiec po chorągiewce, który utknął w miejscu właśnie na chorągiewki przeznaczonym. Niezbędna okazała się pomoc ślusarza z wiertarką. Gdy problem już zażegnano, autobus ruszył na plac Bankowy. Na początek został udekorowany specjalnie przygotowanymi tablicami »55 lat – Pożegnanie zajezdni Inflancka 1948–2003« oraz właśnie czarnymi chorągiewkami z napisem »R-5«. Po uwiecznieniu tego faktu, rozpoczęła się właściwa impreza, podczas której wspomniano początki kursowania wozów marki Ikarus 280.37 po warszawskich ulicach.

Aby wszystko wyglądało jak najbardziej realistycznie, organizatorzy przygotowali nie tylko odpowiednie tablice liniowe, ale także szablony numerów taborowych i tablic rejestracyjnych z tamtego okresu. Pierwszy fotostop z cyklu „powrót do przeszłości” miał miejsce na samym pl. Bankowym, gdzie imprezowy ikar na kilka minut otrzymał numer taborowy 2930. Tym oznaczeniem przypominano dwie nieistniejące już linie: pośpieszną B (Redutowa – Wilanów) oraz komunikacji zastępczej 20 (Ratusz – Bródno-Podgrodzie). Ta druga linia funkcjonowała jedynie jeden dzień i została uruchomiona przez ZTM – zresztą jak kilka innych – na czas trwania strajku pracowników MZK w maju 1993 roku (strajk ten był prowadzony dokładnie w drugą rocznicę pierwszego dnia poprzedniego strajku komunikacji z 1991 r.). Co ciekawe, wóz o tym numerze rzeczywiście wyjechał do obsługi tej linii zastępczej. Pojechał jednak tylko kilka godzin, gdyż się zepsuł i na długi czas został potem odstawiony. Jak to było możliwe? ZTM do obsługi komunikacji zastępczej wynajął licznych już w tamtym okresie przewoźników prywatnych oraz PKS-y z podwarszawskich miejscowości.

Niestety, liczba pozyskanego taboru nie była wystarczająca, dlatego władze Warszawy próbowały odzyskać od MZK niedawno zakupioną partię Ikarusów 280.37, których właścicielem była Dzielnica Śródmieście. W ten sposób miasto przejęło tylko jeden autobus – właśnie 2930 z zajezdni Chełmska.

Wracając do właściwej imprezy, po wykonaniu odpowiednich fotek autobus ruszył w drogę. Pierwszy etap wycieczki wiódł ulicami: Powiśla, gdzie zatrzymano się na pokrytej kocimi łbami al. 3 Maja (numer taborowy 2960 – linia 155: Znana – Torwar), Sadyby – kolejny klimatyczny postój także na wybrukowanej ulicy Okrężnej (numer taborowy 5222 – linia 108: Pl. Trzech Krzyży – Natolin-Kabaty) oraz na ulicy Idzikowskiej (numer taborowy 5221 – linia 141: »zjazd do zajezdni Piaseczno«). Następnie trasa przejazdu prowadziła Trasą Siekierkowską, Wałem Miedzeszyńskim, Sokolą i Zamoyckiego do pętli Dw. Wschodni (Lubelska), gdzie uwieczniono wóz oznaczony numerem 5203 jako linia 123: Dw. Wschodni (Lubelska) – Dw. Wschodni (Kijowska). W tym miejscu doszło do ciekawego spotkania. Na pętlę podjechał liniowy Ikarus 280.37-5230. W tym samym czasie bohatera imprezy także oznakowano numerem taborowym 5230. Niestety, obydwa wozy można było łatwo rozróżnić. Oryginalny autobus 5230 obecnie posiada m.in. współczesne malowanie i nowe tablice rejestracyjne. Po krótkim postoju ruszono się w dalszą trasę prowadzącą przez przemysłowe i peryferyjne rejonu Pragi Płd. – postój m.in. na ulicach Rybnej, Kałuszyńskiej czy Szaserów – w tym ostatnim przypadku jako 5203 z tablicami historycznej linii pośpiesznej K (Bemowo – Olszynka Grochowska). W końcu dotarto do Marysina, gdzie na tamtejszej pętli odbył się fotostop (nr taborowy 5202, linia pośpieszna J: Marysin – Chomiczówka). Dalsza trasa prowadziła przez Rembertów. Po drodze odwiedzono dwie pętle w tym rejonie: Nowy Rembertów i obecnie nieużywaną PKP Rembertów (na tej ostatniej krańcówce jeszcze do końca marca br. zawracały autobusy nocnej linii 601. Mimo że pora dnia nie miała z nocą nic wspólnego, autobus został udekorowany w odpowiednie tablice linii 601 (PKP Rembertów – Stare Bemowo) i jako wóz 5202 pozował w blasku słońca do fotografii.

Po serii fotostopów z numerami taborowymi wozów z zajezdni Ostrobramska, przyszła pora na ikary ze zlikwidowanego zakładu Pożarowa. Pierwszy odrodził się autobus 5282, który został uwieczniony na ulicy Chełmżyńskiej, tuż przy bramie Elektrociepłowni Kawęczyn jako nieistniejąca linia 445 (Marysin – Żerań FSO). Na kolejnych postojach przypominano przeguby: 5281 – na pętli Elsnerów jako linia 170 (Elsnerów – Chomiczówka) i 5283 – na krańcu Utrata w roli historycznej linii 469 (Utrata – Bródno). Po industrialnych klimatach Elsnerowa i Utraty przyszedł czas na przejazd ulicami starej Pragi. Pierwszy fotostop miał miejsce na ulicy Wiosennej, tuż przed przejazdem kolejowym na linii białostockiej. W tym miejscu ikarus z numerem taborowym 5252 pozował z tablicami linii 138 (»zjazd do zajezdni«) i 170. Kolejny postój odbył się w niemiernie interesującym miejscu – na wyłożonej kocimi łbami ulicy Letniej (numer taborowy 5252, linia 500: Bródno-Podgrodzie – Dw. Centralny).

Na zakończenie przejazdu odwiedzono jeszcze trzy miejsca w lewobrzeżnej Warszawie – ulice: Chłodną, gdzie do dziś zachował się bruk i szerokie tory tramwajowe o rozstawie 1525 mm (numer taborowy 5253, linia 157: Gwiaździsta – Szczęśliwice), także wykładaną kocimi łbami Elbląską (z własnym numerem 5254 jako pośpiech J) oraz Kłopot (także jako 5254, lecz na linii ekspresowej E-1: Chomiczówka – Ste-

gny). Następnie autobus 5254 z miłośnikami na pokładzie udał się do macierzystej zajezdni, gdzie zrobił honorową rundę wokół zakładu. Uczestnicy imprezy zapoznali się z rozlokowaniem poszczególnych typów autobusów w sektorach, a także mogli przyjrzeć się tankowaniu autobusu na stacji paliw.

Mimo ograniczeń czasowych, z powodu których nie udało się zrealizować całego planu przejazdu i radykalnie skróconego czasu zwiedzania zajezdni Inflancka, imprezę należy zaliczyć do udanych. Wszystko zrekompensowało odwiedzenie wielu arcyciekawych miejsc. W kilku z nich autobus komunikacji miejskiej

pojawił się po raz pierwszy. Także słoneczna pogoda i dobra atmosfera panująca wśród uczestników wybieżki spowodowała, że wszyscy biorący w niej udział będą ją dobrze wspominać.

**Tomasz Kaczmarek, współpraca:
Krzysztof Lipnik, Robert Sokołowski**

Z k r a j u i z e ś w i a t a

Berlin

Linie

A 03.05. Koło Miłośników Starych Autobusów zorganizowało przejazdy historycznymi autobusami. 8 pojazdów z lat 1962–1980, w tym pięć Büssing D2U64 oznaczone jako **48E**, obsługiwało co 15 minut linię **148** między filharmonią a dzielnicą Zehlendorf. Obsługę konduktorską stanowili miłośnicy starych autobusów.

A 17.05. uruchomiona została nowa linia lotniskowa **SXF**, łącząca Potsdamer Platz z lotniskiem Schönefeld. Linia **SXF** ma na swojej trasie tylko dwa przystanki pośrednie przy stacjach metra Wittenbergplatz i Rudow, zaś rozkładowy czas przejazdu wynosi 51 minut. Od marca 1999 r. kursuje już specjalna linia lotniskowa **TXL** z Alexanderplatz na lotnisko Tegel.

Rozmaitości

S-Bahn Starych wagonów S-Bahn życie po życiu. Dwa z nich zostały wbudowane w parter budynku stojącego na rogu Kaiser-Wilhelm-Strasse i Seydlitzstrasse w dzielnicy Lankwitz. Budynek mieści restaurację o nazwie Ess-Bahn.

Marcin Czech, Sławomir Zamusko

Bydgoszcz

Linie

A Notoryczny brak funduszy na komunikację miejską coraz bardziej daje się we znaki pasażerom. Tym razem, oprócz cięć w rozkładach, zafundowano bydgoszczanom całkowite zawieszenie kursowania linii pospiesznej **91** (z dniem 02.05.). Zlikwidowano również linię **78**, choć był to w zasadzie tylko zabieg formalny, gdyż jej trasę przemierzają obecnie wariantowo autobusy linii **70** z podobną częstotliwością co dawna **78**.

T W poniedziałek 12.05. do głosowania za przystąpieniem Polski do UE zachęcał jeżdzący po bydgoskich ulicach Eurotramwaj. W jego rolę wcielił się poczciwy Herbrand-100, na pokładzie którego obwozili się m.in. przedstawiciele miejscowego Urzędu Wojewódzkiego („Gazeta Wyborcza” podaje nawet, że wojewoda Kosieniak palił w tramwaju papierosa), a podczas jednego z kursów obecna była pani minister do spraw europejskich, Danuta Hübner. Tramwaj kursował na trasie Babia Wieś – Leśny Park Kultury i Wypoczynku w godzinach 10–18. Przejazd był bezpłatny, a podczas jazdy można było zadawać gościom wszelkie pytania związane z przedmiotowym tematem.

Adam Białas, Jarosław Girstun

Bytom

Tabor

A Na wstępie wypada przypomnieć, że PKM Bytom sprowadził sobie w ubiegłym roku 6 sztuk przegubowców najpopularniejszego w kraju typu. Zwykle tychże była zajezdnia ulokowana na ul. Klonowica w Szczecinie. Wśród ikarusów były dwa obłądnie czerwone, a dokładnie kremowo-czerwone, z wymalowanymi od

szablonu piktogramami na karoserii. Po prostu cymes! W poprzednim numerze „Przystanku” donosiliśmy o sprofanowaniu jednego z tychże autobusów poprzez pomalowanie go w nowe barwy żółto-czerwone. Niestety, drapieżna ręka wyposażona w pędzel tudzież wałek malarski dopadła tym razem autobus numer 7235. Szkoda... Dziwne jest natomiast to, że pomalowano dwa wyglądające estetycznie autobusy, podczas gdy pozostali przybyśle z Pomorza po dziś dzień straszą odpadającymi reklamami i kurzem, który przyłgnął do pozostałej na karoserii warstwy kleju.

Bartosz Mazur

Gorzów Wielkopolski

Linie

A Od dnia 01.05. autobusy linii **109, A, B** korzystają z nowo oddanej do eksploatacji ul. Kasprzaka. W tym samym terminie autobusy linii **A i B** przestały kursować do Ulimia i po kilkuletniej przerwie wracają na nowo oddaną pętlę Ogródki Działkowe ul. Kasprzaka.

Z pamiętnika lakiernika

numer pojazdu	poprzed. reklama	obecna reklama	uwagi
tramwaje			
263	-	Biowet	-

Marcin Pejski

Katowice

Magazyn 995

04.05. Około godziny 16:30 na ulicy Chorzowskiej, w pobliżu zjazdu w ulicę Sokolską, doszło do kolizji autobusu i samochodu osobowego. Osobowy volkswagen uderzył w tylną część autobusu linii **51**. W wyniku zdarzenia uszkodzony został Ikarus 260.04 o numerze taborowym 4 z firmy Usługi Przewozowe Henryk Polak z Chorzowa.

06.05. Około godziny 14:20 w rejonie Osiedla Tyśiąclecia (trasa linii **6, 11, 23 i 41**) wstrzymano ruch tramwajów. Powodem było znaczne odkształcenie szyn, do którego doszło na skutek upalnych temperatur. W związku z tym faktem można było zaobserwować dość niecodzienne zjawisko, czyli składy z zajezdni Stroszek na katowickiej pętli Słoneczna. Pochwalić należy Tramwaje Śląskie SA za niemal natychmiastową reakcję w postaci uruchomienia zastępczej komunikacji autobusowej. Niestety, z powodów niezależnych podstawiono tylko jeden autobus, a był nim Ikarus 280.26 o numerze 204 z PKM Katowice.

Bartosz Mazur

Komorniki

Tabor

A Taksówka na **116?** Podpoznański przewoźnik ZUK Komorniki w ostatnim czasie dosyć energicznie wymienia zrupieciały tabor na niezbyt nowe, ale za to dużo bardziej komfortowe MAN-y SL202 z koblenckiego demobilu. Ostatni zakup jednak wprawił w osłupienie wszystkich zainteresowanych, od pasażerów

począwszy, przez miłośników, na zakładowych kierowcach skończywszy. W celach oszczędnościowych do obsługi mniej obciążonych kursów zakupiono używane Iveco 35-10. Pojazd otrzymał numer inwentarzowy 20, malowanie zbliżone do wzoru koblenckiego i z początkiem maja rozpoczął kursy. Niestety, nie udało się do tej pory ustalić, skąd to cudo przyjechało. Spotkać je można w weekendy oraz wieczorem na linii **116**. Pierwszy tydzień służby obfitował w ciekawe i śmieszne zdarzenia. Wehikułem zdarzyło się przewozić nawet wózek dziecięcy (!), zaś reakcje pasażerów (szczególnie pici pięknej) bywały przekomiczne, jak choćby dwóch rezolutnych niewiast, które na zaproszenie przez kierowcę do wejścia spokojnie odparły: dziękujemy, ale poczekamy na autobus linii **116**...

A Koniec z rupieciami. Poczynione w ostatnim czasie przez ZUK Komorniki zakupy używanych autobusów nieuchronnie prowadzą do ostatecznego wycofania taboru pochodzącego sprzed 1990 roku. Już w najbliższym czasie w użyciu pozostaną wyłącznie MAN-y SL202 (obecnie 10 szt.), autosany (H10 – 3 szt. i A1010M – 1 szt.) oraz Iveco 35-10. Po Jelczach PR110U, MAN-ie SL200, Volvo B69, Autosanach H9 kończy się właśnie era Ikarusów 260. Z trzech (do niedawna) sztuk na początku maja pojawiał się już tylko jeden i wiele wskazuje na to, iż są to jego ostatnie dni. Wraz z jego wycofaniem, do historii przejdzie konflikt pomiędzy MPK Poznań, a przewoźnikiem z Komornik, który bezprawnie eksploatował pojazdy pomalowane w zielono-żółte barwy, zastrzeżone dla poznańskiego przedsiębiorstwa.

Arkadiusz Lubka

Kraków

Tabor

A Z początkiem maja trzy Jelcze M121MB – DJ672, DJ673 i DJ674 (z ostatniej dostawy, m.in. z klimatyzacją) zostały przekazane do zajezdni Bieńczyce.

Linie

AT Z powodu remontu nawierzchni przejazdów w ul. Kocmyrzowskiej i zawieszenia komunikacji tramwajowej, w dniach 10–11.05. MPK Kraków uruchomiło zastępczą linię autobusową **305** na trasie: rondo Kocmyrzowskie – Kocmyrzowska – Budowlanych – Architektów – Wzgórze Krzesławickie – Kocmyrzowska – rondo Kocmyrzowskie. Linię obsługiwała 1 brygada, częstotliwość wynosiła 25 minut. Linie **1 i 5** kursowały od ronda Kocmyrzowskiego następująco: aleją Andersa – pl. Centralnym – aleją Solidarności – CA-HTS – Ujastek – Łowińskiego – Kocmyrzowską i dalej do Wzgórz Krzesławickich.

A Organizacja imprezy plenerowej Maraton Cracovia dnia 10.05. sprawiła, że linie autobusowe **109, 209, 229, 239, 249, 269** kursowały do ronda Mogilskiego przez most Zwierzyniecki, natomiast linie tramwajowe **1, 2, 6, 7, 8 i 18** w związku z wyłączeniem z ruchu ulic Dominikańskiej, Franciszkańskiej i Zwierzynieckiej do Salwatora kierowane były na trasy objazdowe.

Michał Smajdor, Krzysztof Utracki

Lublin

Linie

A Od 01.05. na linii 56 nie kursują już prywatne autobusy. Przypomnijmy, że kariera przewoźników na tej linii (H. Jarosz i firma Trans-kom) zaczęła się 01.09.2002 roku, a niedawno została zakończona bojkotem pasażerskim. Obecnie obaj przewoźnicy przenieśli się na linię 21, którą nadal obsługują 3 autobusy prywatne w dzień powszedni i 2 w sobotę. Ponieważ na 21 jest teraz 4 przewoźników, każdy z nich musi pauzować przez 1 tydzień w miesiącu.

Rafał Tarnawski

Łódź

Linie

T 06.05. około godziny 14:35 łódzki korespondent „Przystanku” zaobserwował w Pabianicach na ul. Partyzanckiej pomiędzy ul. Sikorskiego a Widzewską pędzącego ku rodzinnemu miastu Jelczyka M181MB numer 1682, który aż tak daleko zapędził się na jazdzie próbną. Czyżby MPK Łódź Sp. z o.o. przecierało szlaki dla linii 41... autobusami?

Magazyn 995

07.05. Około godziny 15 wystąpił zanik napięcia w sieci trakcyjnej w okolicach skrzyżowania Piotrkowska/Brzeźna. Tramwaje linii 2 i 3 kierowano objazdem przez Czerwoną – Wróblewskiego – aleję Politechniki – Żeromskiego – Kopernika – Gdańską – Legionów do Zachodniej; 6 i 11 kursowały przez Przybyszewskiego – Kilińskiego (skąd 6 dalej Franciszkańską) – Północną – Ogrodową do Zachodniej. Autobusy linii 55, 77 i 95 zamiast Radwańską kursowały przez Piotrkowską – Żwirki (potem aleją Kościuszki – 95 po trasie, 55 i 77 do Radwańskiej i dalej właściwą trasą). W zatrzymaniu utknęło z obu stron łącznie kilkanaście składów tramwajowych. O komunikacji zastępczej danych brak. Korek zaczął się rozładowywać około godziny 17.

10.05. W nocy odbywały się na osiedlu Lumumby juwenalia Uniwersytetu Łódzkiego. MPK nie wykazało się wyobraźnią i na nocki podstawiła krótkie Volvo 7000, które pękały w szwach. Ciasnota plus wypite % równały się zbitę szybie i wyłamanemu wywietrznikowi dachowemu (ktoś wyszedł nim na dach!) w jednym z autobusów, poniszczonym kasownikom i innym stratom, które oszacowano w sumie na 29 tysięcy złotych. Ucierpiało 5 autobusów i 2 tramwaje. Sugeruje się, że wandalami nie byli studenci tylko chuliganeria, która podczepiła się pod uniwersytecką zabawę.

Sławomir Zamusko

Moskwa

Linie

M Sieć metra rosyjskiej stolicy zwiększyła się o jedną stację. Został otwarty nowy odcinek linii arbacko-pokrowskiej: od stacji Kijewskaja do stacji Park Pobiedy. Stacje dzieli odległość 4 km, jednak – ze względu na warunki geologiczne – zbudowano ten odcinek marszrutą okrężną o długości aż 11 km. Nowa stacja jest najgłębsza na świecie – znajduje się 90m pod Ziemią, a długość ruchomych schodów wynosi 120m. Nowa stacja składa się z dwóch sal (w przyszłości zaplanowany tu jest węzeł przesiadkowy), wyróżniających się tylko obrazami mozaikowymi na tematy dwóch Wojen Ojczyźnianych – z lat 1812 i 1941–1945. Sale ozdobione są białym i czerwonym marmurem, podłogę zaś udekorowano czarnym i białym granitem w kratkę.

Valeri Thikonov

Olkusz

Tabor

A Wspominany w poprzednim numerze „Przystanku” nowo zakupiony Jelcz M11 wyjechał wreszcie na olkuskie bezdroża. Opatrzono go numerem 19.

Bartosz Mazur

Oświęcim

Tabor

A MKZ Oświęcim przełożyło termin otwarcia ofert w przetargu na dwa autobusy z 14.05. na 20.05. Prawdopodobnie powodem takiej decyzji są istotne zmiany w specyfikacji przetargu. Jak dowiedzieliśmy się nieoficjalnie, chodzi o skrzynię biegów. Miała być pięciobiegowa, a będzie czterobiegowa.

Magazyn 995

05.05. Zawałił się kawałek ściany kamienicy Habermfelda, co spowodowało ogromne zagrożenie życia i zdrowia dla osób poruszających się dojazdem do mostu Piastowskiego. Zdecydowano o zamknięciu drogi i utworzeniu dodatkowego objazdu kładką dla pieszych. Powstały w ten sposób gigantyczne korki, powodujące w szczycie nawet godzinne opóźnienia autobusów. Ruch na ulicy Dąbrowskiego zostanie przywrócony dopiero po wyburzeniu kamienicy. W związku z tym zmianie zostało kursowanie autobusów aż do odwołania.

Krzysztof Łączak

Płock

Tabor

A W trzecim tygodniu kwietnia, po sześciu miesiącach, na ulice wróciły dwa jelcze: PR110 numer 556, który dostał nowe obłachowanie i kolory firmowe (od 1996 r. woził biało-niebiesko-białe malowanie symbolizujące barwy miasta partnerskiego Darmstadt oraz dwa herby – Darmstadt i Płocka) oraz M-120MM/1 numer 598, w którym została wymieniona skrzynia biegów ZF na standardową oraz silnik MAN-a na odpowiednik z Mielca. Wymiany dokonano z powodu poważnej awarii skrzyni biegów, której naprawa wiązała się z dużymi kosztami.

Marcin Gierzyński

Poznań

Tabor

● Służby zwiadowcze „Przystanku” wykryły, że MPK-owski techniczny star nr 2150, przezywany złośliwie śmieciarką, dorobił się nowego, śliczniebieskiego żółtego lakieru. Przykrył on tu i ówdzie prześwietlające warstwy szpachlu.

A Kapsle się znalazły. Gdy MPK zakupiło w 2001 r. sześć nowych MAN-ów NL223, wszystkie przyjechały z fabryki wyposażone w nowe, lśniące, zólcitkie kołpaki na przednich i tylnych kołach. Tak też wyjechały na linię. Krótko jednak dekielki cieszyły wzrok poznaniaków, gdyż już w pierwszych tygodniach eksploatacji najpierw zaczęło brakować po jednym, dwa, a zaraz potem zniknęły wszystkie i do dziś wspomniane pojazdy kursują bez kapselków. I oto z początkiem maja sześć sztuk pojawiło się na flagowym pojeździe zajeżdźni Kacza, tj. MAN-ie numer 1099! Jak długa będzie ich kariera na tym busie, czas pokaże. Zalecamy szybkie uwiecznienie zjawiska na kliszy, taśmie, dysku lub czymś o podobnych właściwościach.

A Ekolog numer 1629 powrócił do służby społeczeństwu po naprawie głównej przebytej w ZNA Biskupie. Poprzednie „biskupy” przypomina żółtą atrapę, sterowskimi fotelami i szarym przegubem. Co ciekawe, ma również głośniki – dotychczas nie miał ich żaden ikarus z szarym przegubem i nowymi fotelami.

Wewnętrzny wyświetlacz ma szarą obudowę – jak w składzie 105Na+105NaD 244+243. Ikarus zadebiutował 13.05. na 91/4, ale pech – nie ma jak trzynasty – chciał, że o dziewiczym poranku został wyłączony ze służby z powodu awarii drugich drzwi, nie domykających się od kilku przystanków.

A Odchodzą do krainy cieni. 08.05. skreślone zostały wagony 102Na-33, 102Na-40 oraz N-2047 – gospodarz eNka z zajezdni S3 Forteczna. Cześć ich pamięci! Na pocieszenie trzeba wspomnieć, że w zakładach Siemens rozpoczął się montaż zakupionych Combino.

Linie

A 11 maja, zgodnie z zapowiedziami, zadebiutowała linia turystyczna 0. Oba kursy – o godzinach 16:00 i 17:30 – cieszyły się ogromną frekwencją, której żyć można przez całe wakacje. Wszyscy pasażerowie, oprócz specjalnych biletów ze zdjęciem wagonu typu Zieleniewski ciągnącego „dwa pokoje z kuchnią”, otrzymali także ulotki z opisem trasy oraz informacją o działalności KMPS. Za sterami poczywiej eNki 602+456 stanął nasz klubowy kolega, Grzegorz Jakubowski.

A Z okazji Zgromadzenia Ogólnego Rad Gmin i Regionów Europy uruchomione zostały linie specjalne, zapewniające komunikację między hotelami a centrum konferencyjnym na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich. Do ich obsługi oddelegowano najnowocześniejszy tabor, czyli MAN-y NL223 i Solarisy Urbino 12. Poskutkowało to objawieniem się na mieście jelczy i ikarusów, dzięki czemu na linii A pojawiły się charakterystyczne, czerwone tablice. A czy nie byłoby lepiej, gdyby przyjeźdnym samorządowcom zaprezentowano problemy komunikacji miejskiej, a jako ilustrację zagadnienia podstawiono by stare wysokopodłogowce?

Magazyn 995

06.05. Wczesnym rankiem pomiędzy osiedlami Stare Żegrze i Orła Białego skapitulowała wyjeżdżająca z S3 na 12/6 tatra nr 402. Aby uporać się z brakiem wysokiego napięcia, na miejsce ściągnięto serwisantów z HCP. Dopiero po prawie 2 godzinach (dokładnie o 6:42) było możliwe zepchnięcie tramwaju przez 13/8 (skład 294+295) na S1. Zablockowane były 17 pociągów, resztę – w miarę możliwości – kierowano objazdami. Z ronda Starołęka do Os. Lecha kursowały 3 zatramwaje.

06.05. Od 15:10 przez 5 minut pętla Miłostowo była odcięta od świata. Wszystko za sprawą akcji straży pożarnej gaszącej pożar lasu ok. 100m od PNR Miłostowo. Do 15:30 występowały utrudnienia w ruchu.

06.05. O godzinie 16:53 zabrakło amperów w sieci trakcyjnej nad rondem Starołęka. Napięcie udało się ponownie załączyć dopiero o 18:03. Do tego momentu stosowano przeróżne trasy zastępcze, zaś na miasto wyjechało 8 specjalnych autobusów. Rozładowywanie korków i kierowanie ruchem trwały do godziny 18:30.

07.05. Przed wjazdem na pętlę Sobieskiego zapaliła się instalacja elektryczna niskiego napięcia przy nastawniku holendra 879, który odbywał próbną jazdę. Ogień przy pomocy pokładowej gaśnicy zdusił pracownik warsztatu. Po prawie półgodzinie tramwaj na tor odstawczy zepchnęła tatra nr 408 (12/5). Dopiero wówczas możliwe było przywrócenie normalnego ruchu. Do tego czasu jako zatramwaj kursowała rezerwa w wykonaniu ikarusu nr 1516. Redakcja „Przystanku” ośmiela się podejrzewać, że była to ostatnia jazda tego wagonu i nie powróci on na linię, tylko zostanie skasowany.

07.05. W godzinach 21:10–21:44 niezłe wstrzymanie zafundowała tatra nr 406, gdy jako 12/9 mknęła z

Sobieskiego. Na ul. Roosevelta (przed mostem Teatralnym) zepsuł się w niej wózek C. Po doraźnej naprawie zjechała na S3. Regulacja ruchem trwała jeszcze dalszy kwadrans.

08.05 O godzinie 22:00 zaniemogła tatra nr 404 obsługująca **12/2**. Gdy jechała do ronda Starołęka, w pobliżu skrzyżowania ul. Zamenhofs i Szczytnickiej, zabrakło oleju przy wózkach A i C. Na miejsce przybył jeden radiowóz NN, drugi zaś pomknął na S3 po mechanika z HCP oraz po olej. Po uzupełnieniu „życiodajnej” cieczy i ręcznym zlizowaniu, wagon łaskawie pozwolił zjechać sobą do zajezdni. Wstrzymanie trwało 55 minut. W tym czasie jeździł jeden zatramwaj oraz autobusy nocne.

08.05 Na skrzyżowaniu Garbar i Estkowskiego motocykl yamaha zderzył się ze Škodą Octavią. Spowodowało to wstrzymanie ruchu tramwajowego w godzinach 11:10–11:25.

09.05 Dokładnie o północy miał miejsce bardzo przykry wypadek. W **N32/1** (ikarus nr 1160) skręcającym z ul. Kurlandzkiej w lewo w Szwajcarską mężczyzna w sile wieku spadł z siedzenia i uderzył głową o podłogę. Nie dawał oznak życia. Kierowca zjechał na Os. Rusa. Wezwane pogotowie ratunkowe stwierdziło zgon pasażera. Po zabraniu zwłok przez Universum, o godzinie 2:30 autobusem do zajezdni zjechał kierowca holownika.

09.05 Koło południa na ul. Poniatowskiego (przy skrzyżowaniu z Kołłątają) w Luboniu zderzyły się ciężarówka i samochód osobowy. Przez pół godziny autobusy linii **56** kursowały objazdem przez ul. Bojanowskiego, Zieloną i Lipową. Do czasu udroźnienia przejazdu zablokowany był hungar 1148 (**56/4**).

10.05 O godzinie 13:20 na skrzyżowaniu ulic 28 Czerwca z Traugutta trzasnęły się dostawczy lublin, Opel Astra i Daewoo Matiz. Jedna osoba została ranna. W związku z powyższym tramwaje w stronę Dębca nie mogły kursować przez 22 minuty.

12.05 Na przejściu dla pieszych skrzyżowania Garbar i Małych Garbar o godzinie 10:20 starszy pan wtargnął wprost pod koła helmuta nr 679 (**8/3**) jadącego na Górczyn. Spod drugiego wózka wyciągnęli go strażacy po podniesieniu Niemca podnośnikiem Hisch. Mężczyznę natychmiast odwieziono do szpitala. Tramwajem na Madalinę zjechał pracownik pogotowia technicznego. Ruch bimb był zablokowany przez 25 minut. W helmucie rozbił się przedni reflektor i połamała listwa ochronna.

14.05 To był wyjątkowo pechowy dzień. Najpierw wjeżdżająca na pl. Wielkopolski od strony 23 Lutego 102Na-71 (**4/10**) zderzyła się z Fordem Escortem. Przez kwadrans był zablokowany ruch w jedną stronę. Tramwaj obył się bez jednej ryski, auto zaś straciło lewy bok.

14.05 Później na przejściu dla pieszych przy rondzie Serbska jadąca na Połabską stodwójka nr 66 (**4/8**) potrafiła młodą kobietę przebiegającą przez tory. Pogotowie przewiozło ją do szpitala. Ruch tramwajowy był wstrzymany w godzinach 12:24–12:42. Od godziny 13:05 bimba włączyła się ponownie do ruchu.

14.05 Na ul. Górna Wilda wystąpiła awaria układu sterowania holendra 851, który jako **9/1** mknął na Piątkowską. Pobieźna naprawa się nie udała, więc wóz na Gajową zepchnęła **2/1** (zestaw 250+249). Wstrzymanie trwało 13 minut.

14.05 Za pięć czwartą piesza idąca wraz z dzieckiem chodnikiem ul. Gnieźnieńska zatoczyła się i weszła na prawy bok zmierzającego na Śródkę sztywniaka nr 1369 (**73/1**). Pogotowie ratunkowe przewiozło ją do szpitala, zaś na trasę wyjechała rezerwa.

14.05 Przy AWF-ie „kitę odwalla” rezerwa za **5/8** (skład 106+105). Dzięki interwencji pogotowia tech-

nicznego, po kwadransie bimba samodzielnie zjechała do zajezdni. W powstałym korku utknęło aż 8 tramwajów.

Rozmaitości

System odwadniający trasę Poznańskiego Szybkiego Tramwaju obfituje w najróżniejsze cuda. Pewnego razu w kanale odwadniającym policja znalazła mężczyznę w stanie totalnego delirium tremens, a „Nowinki z Pyrogradu” pisały o nim jako o „pijanym osobniku, który zasnął i stoczył się z nasypu bądź odwrotnie”. Naszemu redaktorowi w takim kanale udało się o świcie znaleźć przyjemniejsze stworzenie – jeża, który nie czekając na tramwaj, wędrował w stronę centrum.

Komunikacja miejska a budżet. Podobnie jak przed rokiem, Urząd Miasta Poznania przy pomocy rozesłanych do poznanianików książeczek informuje o podstawowych założeniach budżetu miasta na ten rok. Można się z nich dowiedzieć, że na komunikację zbiorową przeznaczono łącznie 250,1 mln zł (więcej będzie nas kosztować jedynie oświata i wychowanie – 455,2 mln zł). Dla porównania np. na bezpieczeństwo mieszkańców (straż miejską, straż pożarną i częściowo policja) wydamy 37,7 mln zł. Poniżej wybrane fragmenty opracowania dotyczącego komunikacji zbiorowej: „W 2003 roku Miasto za kwotę 224,5 mln zł zakupi od MPK Sp. z o.o. świadczenie usług przewozowych na 78 liniach autobusowych i tramwajowych (28,5 mln km) oraz obsługę pasażerów korzystających z lokalnego transportu zbiorowego. Jeden przejechany kilometr kosztuje Miasto 8,10 zł (łącznie z prowizją od sprzedawanych biletów i badaniem jakości świadczonych przez MPK Sp. z o.o. usług). (...) Ponadto w bieżącym roku jest kontynuowany program odnowy taboru tramwajowego, na który Miasto zagwarantowało 20 mln zł. Realizacja tego programu ma na celu poprawę stanu technicznego i punktualności kursujących tramwajów, bezpieczeństwa i komfortu podróżowania oraz znaczne ograniczenie hałasu emitowanego przez tabor tramwajowy.”

W dniach 07–23 maja w Domu Technika przy ul. Wieniawskiego odbyły się XXIII Poznańskie Dni Techniki Pootech. Wtorek, 13 maja poświęcony był „Budownictwu i Komunikacji w aglomeracji miejskiej”. Zbigniew Rusak z Wydziału Inżynierii Ruchu MPK Poznań wygłosił referat pt. „Rozwój komunikacji tramwajowej i autobusowej w Poznaniu”. Robert Kroma z FPS-H. Cegielski przedstawił opracowanie „150-lecie Poznańskiego Węzła Kolejowego”. Firma Solaris Bus & Coach pokazała autobus Urbino 12 (z MPK Poznań – nr 1341) wyposażony w system monitoringu wnętrza. W godzinach 12–15 MPK Poznań zorganizowało wycieczki połączone ze zwiedzaniem zajezdni. Na Głogowską uczestników dowozić miał skład N+ND (602+456). Niestety, w trakcie pierwszego kursu tramwaj połamał pantograf, o czym pisze Maciej Rudzki w artykule „Trzynastego wszystko się zdarzyć może”. Na Kaczą jeździł Solaris 1441 (!) Po południu odbył się festyn, podczas którego wystąpiła Orkiestra Dęta MPK. Środa 14 maja była Dniem Ekologii Transportu. Jan Firlik, dyrektor ds. trakcji tramwajowej MPK, wygłosił referat pt. „Ekologia na co dzień w komunikacji miejskiej”. W Polsko-Niemieckim Centrum Akademickim Politechniki Poznańskiej odbył się panel dyskusyjny z udziałem przedstawicieli firm: MAN, Solaris, PKP i MPK Poznań.

Egzekucja katolickiego księdza przez spalenie go na stosie przy ul. Fredry dnia 14.05. o godzinie 21:06 wywołała dwunastominutowe wstrzymanie na liniach **1, 4, 8, 9 i 16**. Dla uspokojenia Czytelników informujemy, że egzekucja była częścią sztuki „Diabły z Loudun”, wystawionej przez artystów Teatru Wielkiego.

Remont Starołęki – 4. 09.05. Rozebrano starą przetokę przy rondzie Starołęka, po której tramwaje przejeżdżały na lewy tor w trakcie zjazdów do zajezdni. Przez sobotę oraz niedzielę (10 i 11.05.) zajezdnia S3 była znów odcięta od świata, dzięki czemu dni te upłynęły pod znakiem helmutów na **13**, głogowskich stopiątek na **1** i innych anomalii – tak jak w weekend 05 i 06.04. Po nowej przetoce tramwaje przejeżdżają od 12.05. z wyremontowanego toru zachodniego, który dla wyjazdów z zajezdni jest torem niewłaściwym. Na tor ten tramwaje wjeżdżają korzystając z nowo wybudowanego toru między halą a budynkiem głównym zajezdni, pokonując potem pętlę pod prąd. Sam remont minął już półmetek, tor zachodni został w całości zdjęty, a na jego miejscu kopany jest rów pod odwodnienie. Tuż przy rondzie na kilku słupach wiszą nowe ramiona i odciągacze trakcji. Podbijarka z PRK stacjonuje na odłączonej od sieci pętli Stomil. Na pętli Starołęka układane są tory łuków, kończy się budowa peronów i instalacji odwadniającej. Wiaty przystankowe zostały przeniesione pod budynek główny zajezdni i ustawione „warzami” do siebie. Przy wyjeździe z zajezdni układany jest nowy tor wyjazdowy. Między innymi dlatego autobusy linii **T, 65, N31 i N41** zawracają wykorzystując bramę przeciwpożarową zajezdni tramwajowej, a ich przystanek początkowy został przeniesiony około sto metrów w górę ulicy Fortecznej.

Z pamiętnika lakiernika

numer pojazdu	poprzed. reklama	obecna reklama	uwagi
autobusy			
1629	barwy MPK	barwy MPK	po NG
tramwaje			
98+97	Idea POP	Sunsilk	-
120+119	Idea POP	Sunsilk	-
204+203	Norauto	barwy MPK	-
314+315	Norauto	Sunsilk	-
400	Rexona	barwy MPK	-
680	zółty	reklama MPK	-

Adam Biały, Adam Konieczka, Arkadiusz Lubka, Janusz Matuszewski, Łukasz Nowicki, Maciej Rudzki

Reutlingen

Tabor

Przedsiębiorstwo RSV Reutlingen (Badenia-Wirtembergia) pod koniec kwietnia powiększyło swoją flotę autobusową o kolejne cztery solarisy: dwa Urbino 12 w wersji międzymiastowej i dwa Urbino 18 (w tym 1 w wersji międzymiastowej z drzwiami odskokowymi, ekspresem do kawy, miejscem na bagaże). Autobusy w wersji międzymiastowej przewidziane są do obsługi linii lotniskowej **eXpresso** na trasie Pfullingen – Reutlingen – lotnisko Stuttgart. Zaznaczyć należy, że dotychczas firma dysponowała dwoma Urbino 18.

Marcin Czech

Skierniewice

Linie

Autobusy MZK w Skierniewicach w dniach 01–04.05. kursowały według zmienionego rozkładu: 01.05. – jak w święto; 02.05. – jak w wolną sobotę; 03 i 04.05. – jak w święto. Podobnie kursowały na wszystkich trasach na terenie powiatu ziemskiego i grodzkiego autobusy Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej w Skierniewicach. Zamiast rozkładów świątecznych, obowiązywały tu rozkłady niedzielne.

Od 17.06. obowiązywać będzie nowy rozkład

jazdu MKZ. Jak na razie jedyną znaną nam i potwierdzoną zmianą jest wydłużenie linii 6 do pętli Podleśna. Do owej pętli autobusy 6 nie dojeżdżają od 25.10.2002 r. Zaplanowano, że od Amandy część autobusów będzie jechała dalej ul. Mszczonowską w kierunku Warszawy, skręcając w ul. Podleśną, gdzie znajduje się pętla. Cały przebieg trasy będzie miał więc trzy warianty:

- wariant podstawowy: Armii Krajowej – Nowobielańska – Szarych Szeregów – Wyszyńskiego – Wiaukt – Sobieskiego – Lelewela – Dworcowa – Sienkiewicza – Jagiellońska – Mszczonowska – Cicha – Mszczonowska – pętla Amanda;
- wariant II: Armii Krajowej pętla (...) – Mszczonowska – Miedniewicka – Miedniewice;
- wariant III (od czerwca): – Armii Krajowej (...) – Mszczonowska – Podleśna.

We wszystkich wariantach autobusy przejeżdżają przez Amandę.

Rozmaitości

■ Dwudziestopięcioletnie osiedle Widok zlokalizowane jest nieopodal Horteksu. Tam w instalacjach znajduje się 30000 kg amoniaku. Jeśli nastąpi awaria, a wiatr będzie wiał w kierunku osiedla, mieszkańcy będą w wielkim zagrożeniu. Plan ratowniczy zakłada wykorzystanie autobusów MKZ i PKS do wywiezienia ludzi do sąsiednich gmin, do mieszkań prywatnych. Jednak plan wydaje się mało realny – MKZ posiada 28 autobusów, z czego 6 to mniejsze busiki. Daje to możliwość jednorazowego przewiezienia około 2600 osób. W bazie PKS stale znajduje się 10 pojazdów, reszta jest na trasach. Przy korzystnych warunkach można by wywieźć autobusami około 5000 osób. Prezydent dysponuje również prawem rekirowania pojazdów prywatnych. Jednak specjaliści mówią, że przy byle awarii tragedia jest nie do uniknięcia. Sytuację może zmienić zarządzenie Prezydenta z dnia 10.01. o powołaniu Powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego Miasta Skierniewice, w skład którego wchodzi m.in. Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej, Komendant Miejski Policji, Dowódca Garnizonu Skierniewice, Powiatowy Inspektor Sanitarny i Powiatowy Lekarz Weterynarii, Dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Skierniewicach oraz inni naczelnicy i dyrektorzy wydziałów i spółek miejskich.

Witold Urbanowicz

Szczecin

Tabor

■ Po dość długiej nieobecności na mieście pojawił się skład 105N2k/2000 1053+1054. Od początku roku przebywał w Centralnych Warsztatach na leczeniu bliżej nieznanej awarii. Przy okazji znowu zmieniona została kolejność wagonów w składzie.

■ Ostatnie wyprodukowane przez Konstal wagony 105Na, czyli 1027+1028, doczekały się wreszcie remontu wraz z modernizacją. Jej zakres jest podobny do wykonanej w składzie 744+741. Jak zwykle są problemy z jakością, bo po kilku dniach wagon 1027 wyjechał na linię solo...

Linie

■ Prawdopodobnie 10.05. był ostatnim dniem życia darmobusu 709 dowożącego klientów do targowiska na ul. Rostockiej. Ostatnie ciągłe zmiany tras w żadnym stopniu nie zdołały zwiększyć frekwencji, która od samego początku była mizerna. Obsługujący linię Autosan A1010M został przemalowany na żółto i teraz dowozi klientów do targowiska Manhattan, także za darmo, na liniach 706 i 712.

■ W dniach 15–20.05. z powodu asfaltowania ul. Przylesie linia 73 kursowała trasą sprzed września 2002, czyli z pominięciem ulic Przylesie i Przytorze.

Asfaltowanie najprawdopodobniej dotyczy niestety archaickej nawierzchni zbudowanej na przemian z kocih łbów i płyt betonowych.

Magazyn 995

■ 14.05. Sporych rozmiarów niewybuch znaleziony przy ul. Parkowej spowodował zmiany tras linii 5 i 11, które od ul. Matejki skierowano do pętli Potulicka.

Rozmaitości

■ Kolejny autobus w SPPK Police zamienił czarne blachy na białe. Tym razem nowe numery rejestracyjne dostał Ikarus 280 numer 743.

Z pamiętnika lakiernika

numer pojazdu	poprzed. reklama	obecna reklama	uwagi
autobusy			
346	barwy zakł.	Tadella	-
1553	barwy zakł.	Cool Bikes	-
tramwaje			
704+703	lbuprom	barwy zakł.	-
1027+1028	Géant	barwy zakł.	po remoncie

Jacek Kalicki, Magdalena Murawska, Olaf Skrzymowski, Marcin Stefanowicz

Tychy

Tabor

■ Wygląd autobusu Jelcz 120MM/1 o numerze inwentarzowym 132 został dość specyficznie zmieniony. Autobus ten to pierwsza generacja popularnej stowudziestki, jeszcze z oknami w uszczelkach. Do niedawna autobus miał też klasyczne drzwi, pamiętające czasy PR110 i M11, co w połączeniu z tradycyjnym kremowo-czerwonym malowaniem stawiło ten konkretny wóz w czołówce tyskich kandydatów do miana miss czy też raczej mistera... Obecnie autobus, nadal w pięknym malowaniu, wyposażono w drzwi nowego typu z oknami wklejanymi. Solą w oku jest też kolor nowych drzwi – są bowiem żółte...

Bartosz Mazur

Warszawa

Tabor

■ Do zajezdni T-13 Stalowa dotarł już jedenasty midik o numerze 1311.

■ W Grodzisku Mazowieckim tamtejszy ZKM testuje zielonego Jelcza M1011 o numerze taborowym 153. Autobusik ten pochodzi z Bolesławca. Kilka dni temu owy pojazd widziany był także w Warszawie podczas obsługi linii z pl. Piłsudskiego do Grodziska. Co ciekawe, oprócz dechy z napisem Grodzisk Mazowiecki za szybą, na wyświetlaczu widniał nr linii 1 z nazwą krańca, najprawdopodobniej z Bolesławca.

■ W nawiązaniu do informacji z poprzedniego numeru podajemy pełny wykaz przerzutów taboru w związku z likwidacją Oddziału T-5 Inflancka. Wszystkie autobusy z wyjątkiem tego o numerze 2856, który trafi na zyletki, zostaną przerzucone do innych zakładów i ewentualnie tam dokończą swego żywota. Z powodu braku stuprocentowej pewności co do zmian brygadowych, wstrzymamy się na razie z ich publikacją.

numer taborowy	rok produkcji	typ pojazdu
autobusy przejmowane przez Oddział T-6 Redutowa		
6	1985	Ikarus 260.04
7	1985	Ikarus 260.04
45	1985	Ikarus 260.04
56	1985	Ikarus 260.04
124	1985	Ikarus 260.04

2761	1987	Ikarus 280.26
2794	1987	Ikarus 280.26
2822	1987	Ikarus 280.26
2823	1987	Ikarus 280.26
5453	1994	Ikarus 280.37B
5454	1994	Ikarus 280.37B
5550	1995	Ikarus 280.37E
5551	1995	Ikarus 280.37E
5552	1995	Ikarus 280.37E
5553	1995	Ikarus 280.37E
5554	1995	Ikarus 280.37E
5555	1995	Ikarus 280.37E
5556	1995	Ikarus 280.37E
7751	1997	Jelcz M181M
7752	1997	Jelcz M181M
7852	1998	Jelcz M181M
7853	1998	Jelcz M181M
7854	1998	Jelcz M181M
7855	1998	Jelcz M181M
3501	2001	MAN NG313
3513	2002	MAN NG313

autobusy przejmowane przez Oddział T-7 Woronicza

4750	1997	Jelcz M121M
4751	1997	Jelcz M121M
4850	1998	Jelcz M121M
4851	1998	Jelcz M121M
5752	1997	Ikarus 280.37E
5753	1997	Ikarus 280.37E
5754	1997	Ikarus 280.37E
5755	1997	Ikarus 280.37E
5756	1997	Ikarus 280.37E
5757	1997	Ikarus 280.37E
5758	1997	Ikarus 280.37E
6750	1997	Neoplan N4020
6850	1998	Neoplan N4020td
6851	1998	Neoplan N4020td
6950	1999	Neoplan N4020td
8506	2001	Solaris U15
8507	2001	Solaris U15

autobusy przejmowane przez Oddział T-9 Chełmska

18	1984	Ikarus 260.04
6350	1993	Ikarus 260.73A
6351	1993	Ikarus 260.73A
6352	1993	Ikarus 260.73A
6353	1993	Ikarus 260.73A
6354	1993	Ikarus 260.73A
4550	1995	Jelcz M121M
4752	1997	Jelcz M121M
4753	1997	Jelcz M121M
4852	1998	Jelcz M121M
4853	1998	Jelcz M121M
4854	1998	Jelcz M121M
4855	1998	Jelcz M121M
5452	1994	Ikarus 280.37B
5557	1995	Ikarus 280.37E
5558	1995	Ikarus 280.37E
5750	1997	Ikarus 280.37E
5751	1997	Ikarus 280.37E
7750	1997	Jelcz M181M
7850	1998	Jelcz M181M
7851	1998	Jelcz M181M
3502	2001	MAN NG313
3503	2001	MAN NG313
3504	2001	MAN NG313
3514	2002	MAN NG313
8520	2002	Solaris U15

8521	2002	Solaris U15
autobusy przejmowane przez Oddział T-10 Ostrobramska		
3	1983	Ikarus 260.04
8	1982	Ikarus 260.04
10	1984	Ikarus 260.04
20	1984	Ikarus 260.04
36	1984	Ikarus 260.04
38	1984	Ikarus 260.04
50	1991	Ikarus 260.04
60	1991	Ikarus 260.04
76	1992	Ikarus 260.04
80	1983	Ikarus 260.04
89	1984	Ikarus 260.04
1097**	1982	Ikarus 260.02
1110**	1982	Ikarus 260.04
1603**	1985	Ikarus 260.04
1604**	1982	Ikarus 260.04
1605**	1985	Ikarus 260.04
1616**	1985	Ikarus 260.04
1618**	1985	Ikarus 260.04
1621**	1982	Ikarus 260.04
1638**	1982	Ikarus 260.04
2757	1990	Ikarus 280.26
2758	1990	Ikarus 280.26
2759	1990	Ikarus 280.26
2762	1991	Ikarus 280.26
2765	1991	Ikarus 280.26
2766	1991	Ikarus 280.26
2779	1991	Ikarus 280.26
2783	1987	Ikarus 280.26
2786	1991	Ikarus 280.26
2806	1991	Ikarus 280.26
2855	1989	Ikarus 280.26
2919	1990	Ikarus 280.26
2920	1990	Ikarus 280.57
2921	1990	Ikarus 280.57
2922	1990	Ikarus 280.57
2923	1990	Ikarus 280.57
2924	1990	Ikarus 280.26
2925	1990	Ikarus 280.26
5250	1992	Ikarus 280.37
5251	1992	Ikarus 280.37
5252	1992	Ikarus 280.37
5253	1992	Ikarus 280.37
5255	1992	Ikarus 280.37
5256	1992	Ikarus 280.37
5257	1992	Ikarus 280.37
5350	1993	Ikarus 280.37D
5351	1993	Ikarus 280.37D
5352	1993	Ikarus 280.37D
5353	1993	Ikarus 280.37D
5450	1994	Ikarus 280.37B
5451	1994	Ikarus 280.37B
5501	1990	Ikarus 280.37E
5502	1990	Ikarus 280.37E
5503	1990	Ikarus 280.37E
5504	1990	Ikarus 280.37E
5505	1990	Ikarus 280.37E
3506	2001	MAN NG313
3507	2001	MAN NG313
3508	2001	MAN NG313
3509	2001	MAN NG313
3510	2001	MAN NG313
3511	2001	MAN NG313
3512	2001	MAN NG313
3515	2002	MAN NG313
3516	2002	MAN NG313

8501	2000	Solaris U15
8502	2001	Solaris U15
8511	2001	Solaris U15
8512	2001	Solaris U15
8513	2001	Solaris U15
8518	2001	Solaris U15
8519	2001	Solaris U15
autobusy przejmowane przez Oddział T-11 Kleszczowa		
1	1984	Ikarus 260.04
2*	1993	Ikarus 260.73A
4	1985	Ikarus 260.04
5	1985	Ikarus 260.04
9	1985	Ikarus 260.04
16	1984	Ikarus 260.04
19	1985	Ikarus 260.04
81	1985	Ikarus 260.04
126	1985	Ikarus 260.04
128	1985	Ikarus 260.04
2751	1987	Ikarus 280.26
2755	1987	Ikarus 280.26
2769	1988	Ikarus 280.26
2772	1989	Ikarus 280.26
2780	1988	Ikarus 280.26
2790	1987	Ikarus 280.26
2798	1987	Ikarus 280.26
2820	1987	Ikarus 280.26
2826	1987	Ikarus 280.26
2838	1987	Ikarus 280.26
2848	1988	Ikarus 280.26
2851	1989	Ikarus 280.26
2852	1989	Ikarus 280.26
2854	1989	Ikarus 280.26
2878	1989	Ikarus 280.26
2880	1989	Ikarus 280.26
2882	1989	Ikarus 280.26
2884	1989	Ikarus 280.26
2885	1989	Ikarus 280.26
2910	1989	Ikarus 280.26
5254*	1992	Ikarus 280.37
6751	1997	Neoplan N4020
6752	1997	Neoplan N4020
6753	1997	Neoplan N4020
6754	1997	Neoplan N4020
6755	1997	Neoplan N4020
6756	1997	Neoplan N4020
6757	1997	Neoplan N4020
6758	1997	Neoplan N4020
6951	1999	Neoplan N4020td
6952	1999	Neoplan N4020td
8503	2000	Solaris U15
8504	2000	Solaris U15
8514	2001	Solaris U15
8515	2001	Solaris U15
8516	2001	Solaris U15
8517	2001	Solaris U15
autobusy przejmowane przez Oddział T-13 Stalowa		
6550	1995	Ikarus 411.08
6551	1995	Ikarus 411.08
2752	1987	Ikarus 280.26
2778	1986	Ikarus 280.26
2810	1986	Ikarus 280.26
2819	1983	Ikarus 280.26
2887	1986	Ikarus 280.26
2891	1986	Ikarus 280.26
2892	1986	Ikarus 280.26
2894	1986	Ikarus 280.26

2895	1986	Ikarus 280.26
2897	1986	Ikarus 280.26
2911	1986	Ikarus 280.26
2912	1986	Ikarus 280.26
2913	1985	Ikarus 280.26
2914	1985	Ikarus 280.26
2915	1985	Ikarus 280.26
2917	1985	Ikarus 280.26
3083	1987	Ikarus 280.26
7550	1995	Ikarus 417.08
7551	1995	Ikarus 417.08
3505	2001	MAN NG313
3517	2002	MAN NG313
6455	1994	Neoplan N4020
6852	1998	Neoplan N4020td
6853	1998	Neoplan N4020td
6953	1999	Neoplan N4020td
6954	1999	Neoplan N4020td
8505	2000	Solaris U15
8508	2001	Solaris U15
8509	2001	Solaris U15
8510	2001	Solaris U15

* – autobus w malowaniu historycznym

** – dodatkowo z Oddziału T-13 Stalowa

T Z wagonu 13N-730 zniknęła już obskurna „reklama” HWDP. Za to okazał się graffiti (zabazgrane zostały także szyby) nabawił się ostatnimi czasy żoliborski wagon 105Na-1181 (ze składu 1180+1181).

T Od dnia 28.04. zakład R-1 Wola wypuszcza na miasto nowy skład 105Na. Zajezdnia ta złączyła ze sobą wagony 1038+1065, ponieważ 1009 i 1012 poszły do remontu. Warto zauważyć, że pierwszy wóz ma reklamę Junkersa, a drugi Toyoty.

T Ostatnimi czasy warsztaty T-3 znów przestały montować w remontowanych wozach serii 105Na wyjścia bezpieczeństwa. I tak mokotowskie składy 1350+1349 i 1358+1357 po ostatnim remoncie nie mają ani jednego. Jedyne wagony 1464+1463 takowe zachowały.

T W dniu 04.05. po mieście kursował najęty żoliborski skład 13N 450+288. Prawdopodobnie kręcono w nim jakąś reklamówkę, ponieważ wewnątrz drugiego wagonu krzątał się sztab ludzi. Dodatkowo część szyb była zastonięta czarną folią. Wagony odwiedziły między innymi awaryjną pętlę przy Dworcu Wschodnim.

T Wojaże żoliborskich 13N na linii 23 trwają. Występuje tu pewna prawidłowość, bo pojawiają się one falami. I tak dnia 05.05. kursował 665+677 w malowaniu zakładowym. Dzień później jeździł ten sam skład. W dniu 07.05. na brygadzie 5 podziwiać można było wagony 598+599 także w barwach miejskich. Sześć dni później na 23 (także brygada 5) szalał reklamowy skład 582+736. Za to od rana dnia 16.05. na „zakazaną” linię zawitały wozy 498+490 w malowaniu zakładowym.

T Po zamontowaniu hamulców szynowych, przetwornicy oraz niestety (takie przepisy...) odbłasków i dodatkowych kierunkowskazów z przodu i z tyłu, wagon typu K-403 powrócił już jakiś czas temu z warsztatów T-3 do macierzystego zakładu Mokotów. Druga berlina (nr 445) dalej przechodzi podobną „modernizację” połączoną, z inicjatywy samych warsztatów, z częściową wymianą blach. Dodatkowo warsztatom należy się uznanie, że zamontowana w wozie nr 403 przetwornica jest bardzo cicha i praktycznie jej praca jest niesłyszalna.

T Dnia 15.05. po godzinie 13:00 wokół zajezdni R-3 Mokotów, w asyście składu 105Na 1154+1155, odbył próbę najstarszy warszawski wagon tramwajowy typu

A nr 43. Prawdopodobnie testowano pantograf OTK-1. Owa próba miała na celu sprawdzenie czy wóz będzie w stanie wziąć udział dwa dni później w Wielkiej Paradzie Tramwajów. Wszystko się udało jak najbardziej pomyślnie.

T Kilka informacji o remontach powypadkowych wozów. Zakład R-3 Mokatów uporał się już z rozbitym z tyłu w zderzeniu wóz-wóz na Bródnie wagonem 105Na-1255. Także wagon 13N-397 z tej samej zajezdni wrócił już do ruchu liniowego po wymianie zniszczonego przodu. W R-2 Praga powoli zaczynają się przygotowania do naprawy pogromcy wozu 1255, czyli wagonu 105Na-1264, który ma zmasakrowany przód. Z kolei w R-1 Wola wzięto się za naprawę rozbitego w zderzeniu z TIR-em tyrystora 105N2k-2046. W tej samej zajezdni stoi rozbita bulwa nr 2084 (po poważnym zderzeniu z samochodem), która czeka aż serwis Alstomu dostarczy części zamienne (m.in. szybę przednią oraz osłony czołowe).

Linie

A Z uwagi na wielość manifestacji (aż pięć jednego dnia) 01.05. nie wyjechały na ulice autobusy linii turystycznej **100**.

A Uroczysta Odprawa Wart przed Grobem Nieznanego Żołnierza na pl. Piłsudskiego spowodowała zamknięcie w dniu 03.05. w godzinach około 11:00–13:00 dla ruchu pl. Piłsudskiego oraz ulic Królewskiej (między ul. Krakowskie Przedmieście a Marszałkowska), Wierzbowej i Moliera. Na czas trwania uroczystości linie: **100, 106, 111, 160 i 192** skierowano na trasy objazdowe:

- linia **100** od pl. Bankowego bezpośrednio Marszałkowską (z pominięciem ul. Senatorskiej – Wierzbowej i pl. Piłsudskiego) – Królewską i dalej stałą trasą (tylko w kierunku Agrykoli);
- linia **106** od skrzyżowania Królewska/Marszałkowska ulicami: Marszałkowską – Świętokrzyską – Emilii Plater do pętli Emilii Plater (postój na przystanku końcowym linii **504**);
- linia **111** – od pl. Bankowego ulicami: Senatorską – Miodową – Krakowskim Przedmieściem i dalej stałą trasą (w obu kierunkach);
- linia **160** od skrzyżowania Królewska/Marszałkowska ulicami: Marszałkowską – pl. Bankowym – al. Solidarności i dalej bez zmian (w obu kierunkach);
- linia **192** od skrzyżowania Świętokrzyska/Marszałkowska ulicami: Marszałkowską – pl. Bankowym – al. Solidarności i dalej własną trasą (w obu kierunkach).

A W tym samym dniu, to jest 03.05. w godzinach 11:00–14:30 na terenie Otwocka rozegrano bieg okolicznościowy z okazji Święta Uchwalenia Konstytucji 3 Maja. W tym czasie linia podmiejska **702** jeździła na trasie skróconej: (Warszawa) Wiatraczna – (Otwock) Świdry Wielkie (zawrotka na skrzyżowaniu Mieszka I/Kraszewskiego z postojem na przystanku Świdry Wielkie 01).

A W związku z obchodami Dni Piastowa i zamknięciem dla ruchu kołowego ul. Warszawskiej (na odcinku Powstańców Warszawy – Wojska Polskiego) 04.05. w godzinach 16:00–22:00 autobusy linii **716** zostały skierowane od skrzyżowania Warszawska/Powstańców Warszawy w obu kierunkach ulicami Powstańców Warszawy – al. Krakowską – Toruńska – Sowińskiego.

A 10.05. w godzinach mniej więcej 11:00–14:30 trasą z pl. Zamkowego przez Krakowskie Przedmieście – Nowy Świat do pl. Trzech Krzyży przeszła Parada Schumana. Z tego powodu w tych samych godzinach linie kursujące Krakowskim Przedmieściem, a

więc **111, 116, 122, 160, 174, 175, 180, 195, 503 i 518** skierowano równoległą ulicą Marszałkowską. Ostatnia wymieniona linia, zamiast do pl. Trzech Krzyży dojeżdżała tylko do przystanku Centrum 53 (przed PKiN), a następnie zawracała na rondzie Dmowskiego. Dwie inne linie zwykle kończące trasę na tym skierowano odpowiednio do pl. Konstytucji (linia **108**) lub do Towaru (linia **118**). Z kolei autobusy przejeżdżające przez wspomniany pl. Trzech Krzyży oraz przez południowy odcinek Nowego Świata (od Al. Jeruzolimskich do pl. Trzech Krzyży) jeździły ulicami Piękną i Marszałkowską (linie **119 i 151**), ewentualnie Wisiostradą i wiaduktem mostu Poniatowskiego (**128 i 171**) lub Piękną – Górnoląską i Myśliwiecką (**509 i 513**). Zmieniając trasą pojechały także autobusy linii turystycznej **100**. Ponadto w czasie przemarszu uczestników parady wystąpiły kilkuminutowe wstrzymanie ruchu na ulicach poprzecznych do ulicy Nowy Świat, a więc na ul. Świętokrzyskiej i w Al. Jeruzolimskich.

A Po zimowej przerwie wznowione zostały prace przy budowie kanalizacji sanitarnej na ul. Estrady, co spowodowało konieczność wprowadzenia na wspomnianej ulicy (na odcinku między ul. Akcent a ul. Arkuszkową) jednego kierunku ruchu w stronę ul. Arkuszkowej. Z tego powodu od 12.05. od około godziny 11:00 do odwołania (przewidywany czas trwania prac – 7 dni) autobusy linii **110** jeździły od skrzyżowania Wólczyńska/Arkuszkowa ulicami: Wólczyńska – Estrady (bez podjazdów do przystanków Cm. Północny-Brama Gł. i Cm. Północny-Brama Płd.) i dalej bez zmian do pętli Cm. Północny-Brama Zachodnia. Trasa w kierunku przeciwnym pozostała niezmienną.

T Podobnie jak w latach ubiegłych, w dniach pisemnych matur tj. 06 i 07.05. producent kosmetyków Rexona zorganizował akcję promocyjną pod hasłem „Naturalny Tramwaj Rexony”. W tym roku brały w niej udział dwa składy stopiątek – mokatowski 1140+1141 i żoliborski 1199+1161 (na tę okazję otrzymały reklamy całopojazdowe), które kursowały na specjalnej linii oznaczonej logiem Rexony na trasie: Potocka – Słowackiego – pl. Wilsona – Mickiewicza – pl. Inwalidów – Mickiewicza – Andersa – pl. Bankowy – Marszałkowska – rondo Dmowskiego – Marszałkowska – pl. Konstytucji – Marszałkowska – pl. Zbawiciela – Marszałkowska – pl. Unii Lubelskiej – Puławska – Metro Wilanowska. Przejazd linią specjalną był bezpłatny, a dodatkowo hostessy rozdawały pasażerom próbki kosmetyków. Warto zauważyć, że w przeciwieństwie do lat ubiegłych tramwaje w reklamie Rexony kursowały tylko... dwa dni.

Magazyn 995

29.04. Po godzinie 10:00 w reklamówce na skrzyżowaniu ulicy Nowowiejskiej z Waryńskiego znalazł... pół kilo sproszkowanego trójnitrotoluenu (trotylu). Oczywiście wstrzymano ruch kołowy i tramwajowy na ul. Nowowiejskiej. Tak więc tramwaje linii **2, 15, 19 i 36** przez dłuższy czas kierowano objazdami. Nieczynne były także wyjścia północne ze stacji metra Politechnika.

30.04. O godzinie 12:10 na rondzie Dmowskiego doszło do zderzenia tramwaju z karetką Pogotowia Ratunkowego.

30.04. Parę minut przed godziną 13:00 na ul. Połczyńskiej przy Fortce Wola doszło do potrącenia pieszego przez tramwaj. Pogotowie natychmiast przewiozło go do szpitala. Zatrzymanie trwało ponad 30 minut.

30.04. Po godzinie 16:00 na skrzyżowaniu ulic Budowlanej i Rembielińskiej praski skład 105Na 1264+1263 linii **3** przywalił na tuku (kierunek Annapol)

w mokatowskiego 105Na 1256+1255 linii **2**. Zderzenie było poważne – 6 osób zostało poszkodowanych (w tym troje ciężko; jedna osoba zmarła później w szpitalu). Oba składy straciły sprzęgi międzywagonowe – musieli je upalić torowcy. Dodatkowo wóz 1255 miał rozwalony cały tył (na szczęście nie aż tak bardzo, chociaż trochę klepania R-3 z nim miało. Dodajmy, że już wrócił do ruchu). Niestety, nie można tego powiedzieć o przedzie wagonu 1264, który zwłaszcza z lewej strony znacznie zmienił swoje pierwotne kształty. Nawet podłoga w kabinie motorniczego się wyrzuciła. Tak więc tego składu przez jakiś czas nie będziemy oglądać na warszawskich ulicach. Po około 70-minutowym zatrzymaniu wszystkie cztery wagony zjechały na pętlę Żerań Wschodni (1256 solo, 1255 ścigał rozwalonego 1264. 1263 także pojechał solo) po czym stamtąd ewakuowały się po jakimś czasie do zajezdni R-2 Praga, gdzie praski skład odstawiono do badania przez komisję powypadkową. Co ciekawe, mimo skali zniszczeń, nie zbita się ani przednia szyba w wagonie 1264 ani tylna w wozie 1255!

30.04. O godzinie 16:12 miało miejsce 15-minutowe zatrzymanie na ul. Rakowieckiej (przystanek Rakowiecka-SGGW, kierunek centrum), w którym utknęło przynajmniej 6 składów. Powodem całego zamieszania był człowiek pod wpływem alkoholu, który po opuszczeniu tramwaju linii **10** (mokatowski skład 105Nb/e 1388”+1389”) obsunął się pod jego pierwszy wagon (na wysokości drugiego wózka) w momencie gdy skład odjeżdżał z przystanku. Tylko dzięki natychmiastowej reakcji pasażerów i refleksowi motorowej owy gość nie stracił nog.

30.04. Podwójnego pecha miał tego dnia woroniczański Ikarus 280 nr 7503. Po południu przy przystanku autobusowym Pole Mokatowskie (kierunek Ursynów) w jego tył wbił się rozpadający Citroen. Busik obsługiwał wtedy **011/182** i po wypadku nabawił się zniekształceń tyłu. Autko straciło za to prawie pół maski. Na szczęście rannych nie było. Po załatwieniu formalności autobus zaczął jeździć do zajezdni. Tuż pod „domem” miał kolejną kraksę – na ul. Woronicza doszło do czołowego zderzenia z maluchem, którego kierowca tłumaczył się awarią systemu kierowniczego. Także i w tym przypadku samochód nadawał się do kasacji. Kierowcy, o dziwo, nic się nie stało.

30.04. Skrzyżowanie ulic Wołoskiej i Woronicza było tego dnia pechowe dla autobusów. Po południu pecha miał tam także kierowca stalowego MAN-a nr 3304 linii **192**, który zderzył się z Oplem Astra. Także i w tym wypadku nikomu nic się nie stało.

05.05. Około godziny 17:10 kilkunastominutowe wstrzymanie zafundował pasażerom na rondzie Starzyńskiego (kierunek Huta) praski u-boot nr 3007 (linia **6**), który raczył stanąć pod izolatorem.

07.05. Po godzinie 7 na ul. Połczyńskiej (wjazd do Fortu Wola, kierunek Górczewska) wolski tyrystor 2046+2047 linii **46** wygzekwował sobie pierwszeństwo przejazdu na tirze marki MAN, który nagle pojawił się na torowisku. Skutki wypadku były dość poważne – wykolejony obydwojma wózkami wagon nr 2046 ściał słupek sygnalizacji świetlnej, za to TIR skasował pobliski słup trakcyjny. W związku z tym „sieć sięgnęła bruku” i konieczne było zawracanie wszystkich tramwajów linii **8, 10, 26 i 46** na pętlę przy Omentarzu Wolskim. Ponadto zmasakrowana została kabina TIR-a oraz uszkodzony przód i bok tramwaju (wybite szyby, wgnieciono i porysowane blachy). Lekko ranny został tylko sprawca wypadku – kierowca ciężarówki. Ruch przywrócono około godziny 10.15. W tym czasie na odcinku Cm. Wolski – Górczewska ujwiły się **zatrzmaję** rodem z MZA.

07.05. O godzinie 18:03 jeden z redaktorów „Przystanku” był świadkiem jak na rondzie przy Dworcu Centralnym (skrzyżowanie Alei Jerozolimskich z al. Jana Pawła II) w ruszający spod świateł praski skład 105Na 1296+1295 (2/9) uderzyło renault megane. Straty w tramwaju to wgniezione fartuchy po lewej stronie pojazdu. Samochodzik nabawił się za to wgnieceń na przedzie. Po kilkuminutowym zatrzymaniu ruch wznowiono.

09.05. Koło godziny 15:20 jadący w stronę Huty tramwaj linii 27 (Żoliborski skład 105Na 1214+1215) potrafił kilkunastoletnią dziewczynę, które nagle wjechała rowerem na przejście dla pieszych przy czerwonym świetle. Na szczęście odbiła się od wagonu. Nie można już tego powiedzieć o rowerku, który był wieczny pod wagonem przez ładnych kilka metrów. Pogotowie ratunkowe przewiozło poszkodowaną z ogólnymi potłuczeniami do szpitala.

10.05. Po godzinie 22:00 na skrzyżowaniu ulic Grochowskiej i Podolskiej doszło do tragicznego wypadku. Pod jadący w stronę Gocławka skład wolskich bulw 2084+2085 linii 9 wjechał nagle polonez. Siła zderzenia była ogromna – samochód całkowicie zmienił geometrię swojego nadwozia. Starszy mężczyzna, kierowca auta, poniósł śmierć na miejscu (według ustaleń policji był pod wpływem alkoholu). Pasażer w stanie krytycznym został przewieziony do szpitala. Wcześniej z wraku wydobyli go strażacy rozcinając dach. Już do końca dnia tramwaje nie dojeżdżały na Gocławek – linie 3, 6, 9 i 24 były skrócone do Wiatracznej. Tramwaj o własnych siłach zjechał do zajezdni, jednak jest dość poważnie rozbity z przodu i przez jakiś czas nie urzemy go na mieście.

12.05. Po południu na ul. Radiowej (przed skrzyżowaniem z Powstańców Śląskich) doszło do niegroźnej kolizji connexowego solarisa A-058 linii 171 z ikarusową solówką rodem z MZA nr 1404 (linia 406). Po załatwieniu formalności oba pojazdy włączyły się ponownie do ruchu.

13.05. Około godziny 17:20 na ulicy Budowlanej (kierunek Annopol) zatarła się oś w drugim wózku drugiego wagonu mokotowskiego składu 13N 372+371 linii 2. Zatrzymanie trwało około 25 minut i utknęło w nim 5 składów. W tym czasie przybył dźwig z zajezdni praskiej, który wstawił uszkodzony wagon na „pieska”. Kilka brygad linii 1, 2, 3, 25, 32 i 46 NR ZTM-u skierował też objazdem na Żerań FSO.

Rozmaitości

● Z wielką radością informujemy, że dniu 26 kwietnia o godzinie 14:30 w kościele pod wezwaniem Matki Bożej Królowej Aniołów przy ul. ks. B. Markiewicza w Warszawie odbył się ślub naszego klubowego i redakcyjnego kolegi Grzegorza Fedoryńskiego z Joanną Więch. Cała redakcja składa nowożeńcom życzenia wszelkiej pomyślności na nowej drodze życia.

● Już blisko rok możemy na wszystkich stacjach metra korzystać z dobrodziejstwa jakim są automaty do ładowania Warszawskiej Karty Miejskiej. Od samego początku jednak poważnym mankamentem jest fakt, iż dość często maszyny te wydają paragony... z poprzedniego ładowania. Powodem takiego zachowania jest blokowanie się paragonu w otworze drukarki – wypycha go dopiero kolejny kwitek. Jak dotąd właściciel automatów (Mennica Państwowa) nie uporał się z tym problemem.

A Dnia 09.05. około godziny 10:30 na drodze nr 580 między Koczargami Nowymi a Wojcieszynem zaobserwowano connexowego solarisa U15 nr A-022 zasuwającego w stronę Leszna. Nie byłoby w tym nic dziwnego, gdyby nie napis na wyświetlaczu: »194 ZJAZD DO ZAJEZDNI«. To znaczy dokąd – na Pustą

w Poznaniu czy Kraszewskiego w Łodzi?

A Zaraz po zjeździe z opisywanej w osobnym artykule imprezy, autobus nr 5254 z prezesem KMKM za kółkiem wyruszył do parafii Św. Stanisława Kostki na Żoliborzu. Stamtąd przewiózł grupę parafian na Pola Wilanowskie, gdzie budowana jest właśnie Świątynia Opatrzności Bożej. Po ponad godzinny oczekiwaniu na dość odludnej ul. Klimczaka (wokół są prawie same pola) autobus wrócił z wiernymi na Żoliborz.

A W dniu 04.05. doszło do dewastacji ekspedycji na pętli autobusowej na Natolinie. Przy okazji dostało się także ekspedytorowi. Przyczyną całego zamieszania były rozkłady jazdy (a raczej ich brak), które tak rozwścieczyły krewkich pasażerów, że ci użyli „mocnych argumentów” zarówno w stosunku do budynku ekspedycji jak i samego ekspedytora.

A Na początku maja na autobusach pojawiły się nowe samoprzylepne numerki taborowe naklejane na tylnej szybie oraz nad pierwszymi i ostatnimi drzwiami. Są to paskudne żółte prostokąty z czarnymi cyferkami. Pierwszym wozem, który je dostał był ikar nr 2933. Obecnie prawie wszystkie ikarusy (i nie tylko) je posiadają (na szczęście KMKM „uchronił przed nimi dwa inflanckie wozy w historycznym malowaniu – nr 5254 i nr 2).

M W nocy z 17 na 18.04. na stacji metra Ratusz robiono zdjęcia do reklamy Warszawskiej Karty Miejskiej. Po odjeździe na Kabaty ostatniego pociągu, przed północą na ww. stacji zameldowało się kilkanaście zaproszonych osób, w tym trzech miłośników (m.in. prezes KMKM-u i jeden z redaktorów „Przystanku”). Mimo wcześniejszego „ugadania” wszystkiego z dyrektorem Metra Warszawskiego, dyżurny stacji, który pełnił wtedy służbę, był dość zaskoczony przybyciem 14-osobowej grupki ludzi. Gdy już wpuszczono nas na peron, wywołaliśmy niemałe zdziwienie wśród pracowników firmy sprzątajacej stacje – w końcu nie codziennie tylu „pasażerów” gości tam w środku nocy. Udaliśmy się od razu do podstawionego już alstomowskiego składu (2011+1021+1022+1023+1024+2012), w którym po chwili rozłożyły flesze aparatów. Jednak pojawił się kolejny problem: w metrze wyłączono już zasilanie wagonów z trzeciej szyny i oświetlenie zastępcze wagonów nie było wystarczające do odpowiedniego rozświetlenia wnętrza wagonu. Poprosiliśmy więc o załączenie napięcia. Wkrótce to zrobiono, jednak metro zapewniło nam jeszcze w międzyczasie atrakcję w postaci spalinowej drezyny, która około godziny 0:30 przemknęła w stronę budowanej stacji Dworzec Gdański. Po załączeniu napięcia i włączeniu pełnego oświetlenia, w wagonach wykonano serię zdjęć mających przedstawiać podrózników w godzinach szczytu. Przed godziną 1 w nocy wszyscy rozjechali się do domów.

M Ostatnimi czasy szpiedzy „Przystanku” odkryli błędne oznakowanie stacji metra. Jego logo widzimy przy wejściach na stacje, na tablicach informacyjnych, na ubraniach pracowników oraz na samych pociągach metra. Jednak mało kto zwrócił uwagę, że znaki przed zejściami pod ziemię na poziom antresoli różnią się od pozostałych. Takie błędne znaki umieszczone są na każdej stacji. Wyraźne różnice pomiędzy dwoma znakami ukazuje zamieszczone (tylko w wersji internetowej „Przystanku”) zdjęcie zrobione przy wejściu do stacji A-11 Politechnika od strony ul. Nowowiejskiej, gdzie przypadkiem są zamontowane dwa loga. Prosimy Czytelników, żeby zwrócili uwagę na to, że na znaku niższym brakuje rozdzielenia między pierwszym ramieniem litery M a drugim (tym ze strzałką). Logo wyższe jest wersją poprawną.

T Wymiana słupów trakcyjnych na ul. Odrowąża trwa. Stoi już większość nowych rurowych konstrukcji, które zastępują stare (niekiedy przedwojenne) kratownicowe konstrukcje. Niestety, słupy rurowe mają jedną wadę: jeśli torowisko przebiega pod nieodpowiednim kątem, to dość skutecznie zasłaniają one motorniczym widoczność tworząc złudzenie jazdy w tunelu. Nie działa się tak przy słupach kratownicowych, które są przecież „puste” w środku. W nocy z 12 na 13.05. sieciowcy podłączyli sieć do niektórych nowych słupów. Rozpoczęły się też przygotowania do wymiany samych szyn przy dawnej pętli. Na miejsce prac zwieziono tłuczeń oraz nowe szyny, które zastąpią dawne z krzyżownicami po torze wyjazdowym z pętli. Wybrano też tłuczeń z torowiska w miejscu planowanych nowych skrzyżowań z ulicami Pożarową i Budowlaną. Warto zauważyć, że wraz z wymianą starych słupów zniknie kilka dość unikalnych egzemplarzy posiadających jeszcze tabliczki znamionowe. I tak przy przystanku Pożarowa 03 do wymiany przewidziane są słupy typu K4 z przedwojennymi tabliczkami znamionowymi Tramwajów Miejskich o numerach 2975 i 2974. Do miejsca, w którym zlokalizowany jest przystanek Staniewicka stoją jeszcze trzy takie słupy, ale już bez tabliczek znamionowych. Wszystkie one mają swoje lata i posiadają nawet przestrzeliny z czasów wojny. Przy dawnej pętli Odrowąża znajdują się dodatkowo cztery stare słupy trakcyjne typu K2 i K4 z tabliczkami Tr.M. 5419 oraz Tr.M. 2990. Część z nich od momentu wyłączenia z ruchu pętli jest nieeksploatowana (tj. nie ma już na nich sieci trakcyjnej). KMKM podejmie próbę zachowania choć jednej takiej unikatowej tabliczki.

T W ostatnim czasie KMKM pozyskał od Tramwajów Warszawskich po cenie złomu (tj. „zabezpieczył na cele statutowe”) pewną ilość kasowników różnych rodzajów.

T W pierwszym tygodniu maja rozpoczęło się szkolenie „na korbę” czterech motorowych rodem z KMKM-u. Za naukę jazdy posłużyły historyczne wagony N₃-674 oraz N₁-607. Kursanci jeździli nimi przez kilka dni parę godzin dziennie po całym mieście. Pomyślnie zadebiutowali „na zabytkach” w dniu 17.05. podczas Wielkiej Parady Tramwajów.

T W dniu 09.05. Tramwaje Warszawskie ogłosiły przetarg nieograniczony na dostawę dziewięciu rozjazdów tramwajowych wraz ze zwrótnicami. Termin realizacji zamówienia to 11.07.–19.09.

T Cztery dni później TW ogłosiły przetarg nieograniczony na modernizację urządzeń podstacji trakcyjnej Rydgiera. Termin realizacji to 30.11.

T Za to w dniu 14.05. TW poinformowały o wyniku postępowania na dostawę w roku 2003 części aparatury elektrycznej oraz impulsowego układu regulacji, rozruchu i hamowania, prowadzonego w trybie z wolnej ręki. Podpisano umowę z firmą: Zakład Aparatury Elektrycznej Woltan z Łodzi.

T Jeszcze dzień później TW poinformowały o wyniku postępowania na dostawę elementów nadwozia wagonów tramwajowych, prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego. Obie części przetargu (dostawa ścian czołowych i osłon do wagonów tramwajowych oraz dostawa osłon i elementów nadwozia z laminatu) unieważniono, ponieważ w prowadzonym w trybie innym niż z wolnej ręki wpłynęły mniej niż dwie oferty nie podlegające odrzuceniu lub mniej niż dwa wnioski o dopuszczenie do udziału w przetargu ograniczonym.

T Pod koniec pierwszego tygodnia maja TW rozpoczęły remont przejazdu przez torowisko (łącznie z wymianą szyn) na skrzyżowaniu ulic Grochowskiej i

Goławskiej. Prace prowadzone są nocami. W nocy z 09 na 10.05. na miejsce przybyły cztery techniczne berlinki oraz podbijarka torowa Plasser&Theurer zwana potocznie plastrem. Po przejeździe ostatniego liniowego składu robota szła już pełną parą.

T W ostatnich dniach sieciowcy wymienili fragmentami sieć trakcyjną na ulicach Czyszowej i Wileńskiej.

T Dnia 11.05. po mieście kursowała najęta eNka nr 607. Dysponentem był Hotel Marriott, który wypożyczył wagon w godzinach 13:30–16:45. Historyczny wagonik wykonał dwa „oberki” na trasie Dw. Centralny – al. Jana Pawła II – rondo Zgrupowania AK Radosław – Słomińskiego – most Gdański – Jagiellońska – Ratuszowa – Targowa – al. Zieleniecka – rondo Waszyngtona – most Poniatowskiego – Aleje Jerozolimskie – pl. Zawiszy – Towarowa – Okopowa – rondo Zgrupowania AK Radosław i dalej do centrum tą samą trasą. Z powodu spóźnienia się gości, już na samym początku, wagon „odstał swoje” na nieużywanym skrawie 11-ki na rondzie ONZ.

T Tego samego dnia w godzinach 9:00–18:00 na trasie Pl. Narutowicza – Grójecka – pl. Zawiszy – Aleje Jerozolimskie – rondo Dmowskiego – Aleje Jerozolimskie – rondo de Gaulle’a – Aleje Jerozolimskie – most Poniatowskiego – rondo Waszyngtona – Waszyngtona – rondo Wiatraczna – Grochowska – Goławek kursował praski skład 105Na 1344+1343, w którym kwestowano na rzecz PCK. Wagony te wybrały nieprzypadkowo, ponieważ posiadają one reklamę właśnie Polskiego Czerwonego Krzyża. Udekorowano je w stosowne plakaty. Przejazd był bezpłatny. Trzeba było wrzucić jednak jakiś datek do jednej z puszek.

T Dnia 15.05. SGH zorganizowała w godzinach 20.00–22.00 imprezę praską stoszesną nr 3018 (miał być jedyny na świecie 112N-3001, ale nic z tego nie wyszło). W miłej atmosferze imprezowicze przejechali się następującą trasą: Rakowiecka-SGGW – al. Niepodległości – Chałubińskiego – al. Jana Pawła II – Stawki – Międzyparkowa – most Gdański – Jagiellońska – Ratuszowa – Targowa – al. Zieleniecka – most Poniatowskiego – Aleje Jerozolimskie – Grójecka – pl. Narutowicza – Filtrowa – Krzywickiego – Nowowiejska – al. Niepodległości – Rakowiecka-SGGW.

T W dniu 17.05. odbyło się wielkie święto tramwajów, czyli parada zorganizowana z okazji 95-lecia tramwajów elektrycznych w Warszawie połączona ze zwiedzaniem zajezdni R-4 Żoliborz (w tym roku zakład ten obchodzi swoje 40-lecie). Zorganizowana przez Klub Miłośników Komunikacji Miejskiej oraz Tramwaje Warszawskie impreza wypadła świetnie i cieszyła się ogromnym powodzeniem warszawiaków. Szersza relacja z obchodów w najbliższym czasie.

WKD Dnia 04.05. w Podkowie Leśnej odbyło się tzw. Autosacrum czyli Msza Święta, podczas której święcono samochody i motocykle. Okazję tę wykorzystali członkowie Klubu Miłośników EKD. Na stacji WKD w Podkowie Leśnej w godzinach 11:00–14:00, można było zobaczyć zabytkowy wagon EKD numer 16 (PKP: EN80-16), wyprodukowany w 1927 roku. Wagon pozował do zdjęć z zabytkowymi samochodami. Chętni, których nie brakowało, mieli okazję do przejazdu wagonem po stacji i podczas powrotu do lokomotywowni w Grodzisku Mazowieckim, gdzie była także możliwość zwiedzenia wystawy obrazującej historię tej linii kolejowej. Była to druga, po obchodach jubileuszu WKD, w grudniu ubiegłego roku okazja do zobaczenia w ruchu wagonu EKD. Zapowiadany jest już następny przejazd między Grodziskiem a Podkową Leśną, który prawdopodobnie odbędzie się 25 ma-

ja. Niestety, nie należy się spodziewać w najbliższym czasie przyjazdu wagonu EKD do Warszawy, ze względu na zakłócenia w ruchu planowych pociągów, jakie mogła by spowodować ewentualna awaria na szlaku między stacjami: Komorów i Warszawa Śródmieście WKD.

WKD Ostatnimi czasy wyszło na jaw, że Samorząd Mazowsza musi zakupić Warszawskiej Kolei Dojazdowej szynobus za bagatela... 7 milionów zł. Jeśli tego nie zrobi, pieniądze przepadną. Do ministra finansów wystapiono z prośbą na zmianę przeznaczenia tej dotacji, ale ten nie zgodził się.

Z pamiętnika lakiernika

numer pojazdu	poprzed. reklama	obecna reklama	uwagi
tramwaje			
493+369	Dolina Nidy	barwy zakł.	-
1024+1023	KeraKoll	Sferia	-
1082+1044	barwy zakł.	Delicje	-
1156+1157	Yamaha – instr. muz.	Sferia	-
1199+1161	Rexona	barwy zakł.	-
1314+1313	Cersanit	barwy zakł.	po NG
1404+1403	Manzanilla	Delicje	-
1418+1417	barwy zakł.	7 UP	-
1436+1435	barwy zakł.	Era – Tak Tak	-
1452+1451	barwy zakł.	Era – Tak Tak	-
1256+1255	Strefa	7UP	-
1162+1163	barwy zakł.	7UP	-
1420+1419	barwy zakł.	Era – Tak Tak	-
1422+1421	barwy zakł.	Era – Tak Tak	-

Z notatnika mechanika

numer pojazdu	typ pojazdu	koniec napr.	rodzaj naprawy
autobusy			
4291	120M	12.05.	NC
6317	260.73A	05.05.	NC
6336	260.73A	08.05.	NC
tramwaje			
291	13N	07.05.	NG II
473	13N	07.05.	NG II
629	13N	08.05.	NG I
733	13N	08.05.	NG II
788	13N	08.05.	NG II
799	13N	08.05.	NG I
1188	105Na	08.05.	NG I
1189	105Na	08.05.	NG I
1313	105Na	08.05.	NG II
1314	105Na	08.05.	NG II
1458	105Nm	08.05.	NG I

Kamil Brach, Oskar Burda, Jacek Piotr Cegielka, Robert Czapiński, Robert Durlik, Grzegorz W. Fedoryński, Przemysław Figura, Tomasz Igielski, Tomasz Kaczmarek, Michał Kiembrowski, Marcin Koszewski, Piotr Kraków, Krzysztof Lipnik, Mariusz Mazek, Bartosz Milczarek, Krzysztof Olszak, Robert Sokołowski, Marcin Paweł Stawicki, mkm101, Michał Wolański, Sławomir Zamuszko, ztm.news

Wrocław

Linie

A 01.05. wprowadzono nowy rozkład jazdy zastępczej linii **706**. Oznacza on znaczną degradację linii – do kwietnia była ona obsługiwana taborem przegubowym (głównie Ikarusami 280 z Autotramu) i kursowała cały dzień. Obecnie linia jeździ wyłącznie w szczycie, przy czym szczyt poranny potraktowano dosyć orygi-

nalnie, skracając go do godzin 7–9. Obsługiwana jest solówkami, głównie Jelczami M11. Obsługę zapewnia zajezdnia VII Grabiszyn.

T Od nocy 09/10.05 do nocy 11/12.05. prowadzone były prace torowe na pętli Oporów. Według pierwotnych zapowiedzi miały być przeprowadzane tylko w nocy. Ostatecznie były wykonywane również w dzień. Z tego powodu objazdami kursowały linie tramwajowe:

- **20 i 34** skrócono do pętli przy Cmentarzu Grabiszyńskim;
- **4 i 11** od Grabiszyńskiej skierowano przez Hallera, Powstańców Śląskich do zajezdni IV Borek.

W nocy na trasie FAT – Oporów uruchomiono zastępczą komunikację autobusową pod postacią linii nie oznaczonej żadnym numerem, w dzień rolę komunikacji zastępczej spełniały autobusy linii **A, 107 i 125**.

T Od wyjazdów porannych w dniu 17.05. do wyjazdów porannych w dniu 19.05. prowadzone były prace torowe na Nowym Świecie. Tramwaje linii **6, 7, 14, 21, 31 i 36** w kierunku południowym (do Borka, Grabiszynku, Pilczyc) jeździły objazdem przez Dubois – Mosty Mieszczkańskie – Dmowskiego – Jagiellońska – Mostową – most Sikorskiego – Podwale – pl. 1 Maja – Podwale. W przeciwnym kierunku tramwaje tych linii jeździły normalną trasą.

Z pamiętnika lakiernika

numer pojazdu	poprzed. reklama	obecna reklama	uwagi
tramwaje			
2234+2235	barwy zakł.	SunSilk	-
2344+2343	Kerakoll	barwy zakł.	-
2480+2481	barwy zakł.	SunSilk	-

Wojciech Gąsior, Paweł Więcek

Przystanek

WYDAWCA: Klub Miłośników Pojazdów Szynowych, ul. Grotkowska 23a, 60-176 Poznań

ADRES REDAKCJI: ul. Grotkowska 23a, 60-176 Poznań

E-MAIL REDAKCJI: przystanek_gazeta@op.pl

REDAKTOR NACZELNY:

Adam Konieczka, tel. 504-398-490

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO:

Jarosław Girstun

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

Ziemowit Cabanek (ziemowit0@poczta.onet.pl – dział Z kraju i ze świata); Adam Białas (grozny@interia.pl – dział poznański); Krzysztof Lipnik (lpton@kmlm.waw.pl – dział warszawski); Olaf Skrzymowski (bremen@o2.pl – dział szczeciński);

STALI WSPÓŁPRACOWNICY:

Piotr Buczkowski, Robert Czapiński, Krzysztof Dostatni, Marek Drewniak, Grzegorz Fedoryński, Wojciech Gąsior, Tomasz Gieżyński, Tomasz Igielski, Jakub Jackiewicz, Krystian Jacobson, Tomasz Kaczmarek, Jacek Kalicki, Michał Kamiński, Janusz Karlikowski, Rafał Lamch, Wojciech Lemański, Mariusz Mazek, Bartosz Mazur, mkm101, Magdalena Murawska, Michał Musiał, Grzegorz Narkiewicz, Łukasz Nowicki, Marcin Pejski, Jakub Putyra, Maciej Rudzki, Natalia Rychlewicz, Andrzej Soczówka, Sebastian Staschiok, Marcin Stasny, Tomasz Szydłowski, Rafał Tarnawski, Piotr Tomasiak, Krzysztof Utracki, Michał Wolański, Maciej Zysko

KOREKTA STYLISTYCZNA: Ziemowit Cabanek

EDYCJA STRON WWW: Piotr Buczkowski

SKŁAD: Adam Konieczka

DRUK: Studio-Stempel, ul. Małachowskiego 39, 61-129 Poznań.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych i zastrzega sobie prawo do ich redagowania, skracania oraz opatrywania własnymi tytułami. Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych reklam i ogłoszeń.